

WESTSIDE ROOTS

Quicksan naar (im)materieel cultureel erfgoed in Amsterdam Nieuw-West

FYOUSION

FYOUSSION

Fyousion is een adviesbureau op het vlak van onderwijs, de overheid en civil society. Wij initiëren projecten met betrekking tot de thema's cultuur, maatschappelijke betrokkenheid, educatie en burgerschap.

Uitdagingen in de samenleving benaderen we vanuit zoveel mogelijk invalshoeken, waarbij we breed sociaal kapitaal aanboren. De grootste waarde creëer je immers samen. Zoals ook onze naam aangeeft gaan we uit van de kracht van verbinding. En bij het samensmelten van ideeën benadrukken we graag ons oog voor het individu.

Johan Huizingalaan 86
1065 JD Amsterdam
The Netherlands

020-7857964

info@fyousion.nl

www.fyousion.nl

VOORWOORD

De roots van de verschillende bevolkingsgroepen die Nieuw-West herbergt maakt Nieuw-West tot wat het is. Daarom verdienen deze roots een permanente plek in het stadsdeel, om gekend te kunnen worden door haar huidige en toekomstige bewoners.

Fyousion draagt graag bij aan het diverse culturele klimaat in Amsterdam en stadsdeel Nieuw-West in het bijzonder. Cultuur kan zijn waarde aan de samenleving tonen en een verfrissend perspectief bieden aangaande een gedeelde geschiedenis en toekomst. Wij geloven dat bewustwording en waardering van de eigen achtergrond en geschiedenis ten goede komt aan identiteitsvorming, hetgeen bijdraagt aan de ontwikkeling van wederzijds respect en sociale cohesie op stads- en wijkniveau.

Voorliggende Quickscan heeft als doel bij te dragen aan het verankeren van een pluriform historisch perspectief voor de stad, waar alle inwoners van Amsterdam zich mee kunnen identificeren.

Nieuw-West bouwt hiermee niet alleen aan een rijke toekomst, maar de geschiedenis van haar inwoners vormt ook een waardevolle bron van inspiratie voor nieuwe generaties, opdat zij zullen leren dat hun toekomst voortkomt uit een rijk verleden.

1-9-2016

Sabri Riahi

Directeur Fyousion Consulting

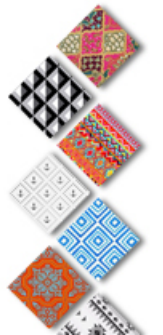

FOTO: Graffiti Art Nieuw-West, Museum zonder Muren

Bron: stadsarchief.nl

INHOUDSOPGAVE

Introductie	p. 7	4. Bevindingen	p. 31
1. Historie Nieuw-West	p. 10	4.1 Inventarisatie aanbod migrantenerfgoed	p. 31
1.1 Arbeidsmigratie	p. 13	4.2 Cultuurparticipatie bewoners Nieuw West	p. 39
1.2 Gezinshereniging	p. 15	4.3 Vraag naar migrantenerfgoed bewoners Nieuw-West	p. 43
1.3 Migratie uit voormalige koloniën	p. 16	4.4 Best Practices	p. 50
1.4 Asielmigratie	p. 17	5. Conclusies	p. 61
2. Cultureel erfgoed	p. 18	5.1 Herkenning in het cultuurlandschap	p. 61
2.1 Wat is materieel erfgoed?	p. 20	5.2 Behoefte aan laagdrempelig migrantenerfgoed	p. 62
2.2 Wat is immaterieel erfgoed?	p. 21	6. Aanbevelingen	p. 56
2.3 Migrantenerfgoed	p. 22	6.1 Thema's	p. 69
3. Uitvoering quickscan	p.23	6.2 Hoe waardeert met erfgoed?	p. 70
3.1 Dataverzameling	p. 26	6.3 Volgende stappen	p. 72
3.2 Inventarisatiemodel	p. 27	Literatuurlijst	p. 83
		Bijlagen	p. 85

INTRODUCTIE

Deze quickscan behelst een korte verkenning naar het culturele erfgoed van Amsterdammers uit Nieuw-West met een migratieachtergrond. Hiernaast bevat het een aantal aanbevelingen op grond waarvan de gemeente Amsterdam, bestuurscommissie Nieuw-West de uitkomsten uit de verkenning onderdeel kan laten uitmaken van het culturele aanbod in Amsterdam.

Het Stadsarchief heeft in een eerder stadium met het Stadsdeel Nieuw-West de wens besproken om het verleden van Marokkaanse, Turkse, Surinaamse, etc. Amsterdammers te behouden. Bij de geschiedenis van de stad hoort de komst en het leven van immigranten in Amsterdam. De sporen van migranten uit alle landen die samen de Amsterdamse samenleving vormen, horen daarbij. Tot op heden is hiervan echter nog weinig gearchiveerd.

De uitkomsten van deze quickscan worden gebruikt om een beeld te schetsen over de aanwezigheid en hoedanigheid van cultureel erfgoed in Amsterdam Nieuw-West. Daarbij wordt het huidige cultuurlandschap onder de loep genomen, evenals de identificeerbaarheid van erfgoed binnen verschillende thema's.

Vervolgens wordt ingegaan op de vraag welke rol erfgoed speelt in het dagelijks leven van de diverse bevolking van Nieuw-West. In hoeverre wordt erfgoed gewaardeerd en beleefd en met welk erfgoed identificeren bewoners zich? Maakt dit erfgoed ook onderdeel uit van het collectief historisch besef?

Tenslotte is onderzocht wat mogelijkheden zijn tot tijdelijke of permanente tentoonstellingen of uitdragingen van migrantenerfgoed. Het resultaat van deze quickscan omvat de uiteenzetting van bevindingen en aanbevelingen hoe het rijke cultureel erfgoed van de bewoners van Nieuw-West op passende, aansprekende en doeltreffende wijze zou kunnen worden gearchiveerd en gepresenteerd.

FOTO: Schotels in Nieuw-West
Bron: parool.nl

1. HISTORIE NIEUW-WEST

Amsterdam Nieuw-West is een uniek stukje Nederland. De multiculturaliteit is wel het meest in het oog springende onderdeel hiervan, meer dan de helft van de inwoners van het stadsdeel valt onder de noemer 'niet-westerse allochtonen'.

Nieuw-West is het gedeelte in het westen van Amsterdam dat na de Tweede Wereldoorlog werd gebouwd. Sinds 1990 omvatte dit gebied de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer, Slotervaart en Osdorp en een stukje van Bos en Lommer, het gedeelte ten westen van de Ringweg A10 (de 'Kolenkitbuurt'). Het is één van de grootste stadsdelen van Amsterdam en kent momenteel ca. 140.000 inwoners.

De gemeente Amsterdam zag al in het begin van de 20e eeuw de noodzaak tot verdere uitbreiding van de stad, in zuidelijke en westelijke richting, om tegemoet te kunnen komen aan de groeiende woonbehoefte. De destijdsse politiek concludeerde dat de stad Amsterdam te klein was geworden voor haar bevolking en dat uitbreiding noodzakelijk was. De bedoeling was om buiten het centrum van Amsterdam wijken te laten verrijzen die het beste van de stad en het platteland zou combineren.

Na de Tweede Wereldoorlog werd er daadwerkelijk een start gemaakt met de bouw van dergelijke 'tuinsteden', waardoor ook stadsdeel Nieuw-West gerealiseerd werd. De wijken Slotermeer, Geuzenveld, Slotervaart, Overtoomse Veld en Osdorp dateren uit de jaren '50. Cornelis van Eesteren, hoofd stedenbouwkundige, ontwikkelde deze wijken zo'n 60 jaar geleden als onderdeel van het AUP (Algemeen Uitbreidingsplan). Geïnspireerd door de populaire stadsontwikkelingsideeën van de Engelsman Ebenezer Howard was het de bedoeling om buiten het centrum van Amsterdam wijken te laten verrijzen die de schaalvoordelen van de grote stad zouden combineren met het groen van het platteland. De uiteindelijke uitbreidingsplannen van de stad kregen een concrete vorm in het AUP van 1934, waarbij de Westelijke Tuinsteden ten zuiden en westen van het toenmalige Amsterdam werden gesitueerd. De beleving van licht, lucht en ruimte stond centraal in de planologische ontwikkeling van deze wijken na de Tweede Wereldoorlog. Dat zorgde ervoor dat er veelal stedelijke hoogbouw werd ingezet om ruimte te creëren voor groene zones. De naoorlogse architectuur werd aangepast aan de wensen van de arbeidersgezinnen destijds.

Veel karakteristieke 19^e eeuwse panden gingen verloren om plaats te maken voor nieuwe, ruimere woningen. Er verrezen wijken waarin cement, glas en staal domineerden: de nieuwste bouwmaterialen in die tijd. De uitstraling en opzet van de bebouwing in de nieuwe wijken was bovenal functioneel, geometrisch en sober qua kleur. Doel was de onvermijdelijkheid van technologische vooruitgang en moderniteit te benadrukken.

Van Eesteren had in zijn visie indertijd rekening gehouden met mensen die op de lange termijn iets anders zouden willen qua inrichting, maar niet qua stedelijke structuur: die was van permanente aard. Omdat woon- en werkfuncties strikt gescheiden waren gehouden, waren de Westelijke Tuinsteden slechts zeer beperkt ingericht op een eigen cultuuraanbod: daarvoor kon men immers naar de Amsterdamse binnenstad afreizen. Dit alles leidde ertoe dat deze wijken decennialang (vrijwel) geen eigen cultuuraanbod kenden.

Migranten arriveerden en vestigden zich sindsdien aan de lopende band in Nieuw-West. Sommige bleven, anderen keerden terug naar het land van oorsprong. Momenteel bestaat het overgrote deel van de bevolking van Nieuw-West uit migranten: bewoners van een westerse of niet-westerse allochtone herkomst.

Nieuw-West mag zich vandaag de dag hierdoor het meest multiculturele stadsdeel van Amsterdam noemen. De multiculturele *melting pot* vertegenwoordigt bijna alle uithoeken van de aarde met 156 nationaliteiten. Deze nationaliteiten variëren van een enkel individu uit Djibouti, Namibië en Vanuatu tot de grote groepen bewoners van Nederlandse, Marokkaanse, Turkse of Surinaamse afkomst. Zo divers als de landen van herkomst zijn, zo divers zijn de beweegredenen om te migreren.

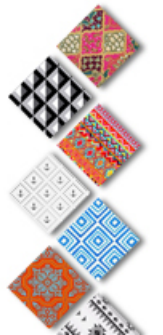

FOTO: Het Algemeen Uitbreidingsplan Sloterveer (huidig Nieuw-West) werd midden jaren '30 al bij Koninklijk besluit vastgesteld, maar vanwege de oorlog met tien jaar vertraging uitgevoerd.

Bron: stadsarchief.nl

In eerste instantie werd de belangrijkste bevolkingsgroep in het na-oorlogse Nieuw-West gevormd door autochtone Amsterdamse gezinnen uit de middenklasse. In de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw vertrokken zij uit het overvolle centrum om zich te vestigen binnen het stadsdeel Nieuw-West. Het waren voornamelijk geëmancipeerde arbeiders, die beschikten over voldoende middelen om de oude en vervallen wijken als De Pijp en De Jordaan te ontvluchten.

Mede doordat het Amsterdamse verkeerssysteem na de Tweede Wereldoorlog sterk verbeterde konden deze arbeiders in en rond het centrum van Amsterdam blijven werken terwijl zij in de Westelijke Tuinsteden gingen wonen. Daarmee leek de planologische opzet van de gemeente geslaagd. De scheiding van woon- en werkomgeving werd dan ook doorgezet.

In de jaren '80 nam de populariteit van doorzonwoningen in de omliggende steden als Haarlemmermeer en Almere sterk toe. Met name autochtonen verkozen steeds vaker deze woningen boven die in de Westelijke Tuinsteden.

Dezelfde arbeiders die eerder nog naar de Westelijke Tuinsteden waren getrokken hadden nu mogelijkheden om helemaal buiten de stad te gaan wonen. Hun plek werd meer en meer ingenomen door migranten uit de voormalige Nederlandse koloniën en arbeiders van allochtone afkomst en hun gezinnen. Veel migranten met grote gezinnen vonden in het stadsdeel (werk en woongelegenheid in de relatief grote en goedkope woningen).

In de totstandkoming van het huidige Nieuw-West vormden de migratie begin jaren '50 vanuit de voormalige Nederlandse koloniën, de arbeidsmigratie in de jaren '60, de daaropvolgende gezinsmigratie, de asielmigratie vanaf de jaren '90 en wederom de migratie vanuit de voormalige Nederlandse koloniën de belangrijkste pijlers. Naast economische en sociale factoren hebben geopolitieke factoren hierin een belangrijke rol gespeeld. De volgende pagina's zoomen hierop in.

1.1 Arbeidsmigratie

In verband met schaarste op de arbeidsmarkt, in het bijzonder wat betreft laaggeschoolde arbeid, begon men eind jaren '50 in Amsterdam met het aantrekken van buitenlandse werknemers. Aanvankelijk wierf men vooral in Zuid-Europa, te weten Spanje, Italië en Griekenland maar later ook in Turkije en Marokko. Spanjaarden en Italianen keerden na verloop van tijd vaak terug naar hun vaderland, terwijl de migratie van Turken en Marokkanen een meer permanent karakter kreeg omdat er steeds vaker sprake was van gezinshereniging.

Het toelatingsbeleid was in die tijd vanzelfsprekend ruim. In eerste instantie ging de werving van buitenlandse werknemers grotendeels buiten de overheid om. Werkgevers legden zelf de benodigde contacten; eerst in Zuid-Europa, vervolgens ook in Turkije en Marokko. Pas later nam de overheid het heft in handen en sloot zij wervingscontracten af met deze landen. De krapte op de arbeidsmarkt en de internationale werving van arbeidskrachten werd daarmee een nationale kwestie.

Naast deze arbeidsmigratie kwam er een omvangrijke 'spontane' immigratiestroom op gang; buitenlanders die naar Nederland kwamen en werk vonden kwamen vrijwel probleemloos in aanmerking voor een werk- en verblijfsvergunning. De geworven en 'spontane' arbeiders kregen allemaal tijdelijke contracten, vanuit de gedachte dat ze na een paar jaar zouden terugkeren naar het land van herkomst. Om die reden werden zij 'gastarbeiders' genoemd. Hun arbeidscontract en daarmee verblijfsstatus zouden ophouden te bestaan als er geen werk meer was. Deze tijdelijke verblijfsvergunningen werden uiteindelijk echter permanent gemaakt, omdat werkgevers de ingewerkte 'gastarbeiders' na hun contractperiode graag wilden behouden.

Er was een zichtbaar contrast tussen de hoogopgeleide en laagopgeleide migranten die naar Europa kwamen. Hoopopgeleide migranten wilden vooral in Nederland verder studeren of een stabiel bestaan opbouwen wanneer dat in het thuisland niet mogelijk was. Laagopgeleide migranten waren veelal juist op zoek naar laagdrempelig werk in Nederland, dat beter betaalde dan in het land van herkomst.

Tussen 1960 en 1973 kwamen 65.000 Turkse migranten naar Nederland via het gastarbeidersprogramma. Zij kwamen vooral uit het midden en zuidoosten van Turkije, waar veel werkloosheid heerste. Hoewel de werving van gastarbeiders al vroeg in de jaren '70 werd stopgezet, bleef de Turkse bevolkingsgroep in Nederland in omvang toenemen door de slechte economische situatie in het thuisland en het indertijd soepele Nederlandse gezinsherenigingbeleid.

Bij de migratie van Marokkanen naar Nederland speelde de officiële werving via de overheid juist een geringe rol. Slechts 4000 Marokkaanse gastarbeiders kwamen langs die officiële weg naar Nederland. Zij maakten een bescheiden deel uit van het totale aantal Marokkanen dat in 1973 in Nederland woonde. In dat jaar kwam er bovendien officieel een einde aan het wervingsverdrag tussen beide landen.

De meeste Marokkanen die zich in de Westelijke Tuinsteden vestigden zijn dan ook door spontane migratie naar Nederland gekomen. De immigratie van Marokkanen nam fors toe na 1973, toen gezinsmigratie langzamerhand de plaats innam van arbeidsmigratie.

Nieuwe migranten uit Marokko en Turkije vestigden zich in de jaren '80 en '90 vooral in Nieuw-West vanwege de relatief lage huurprijzen en de aanwezigheid van reeds gevestigde familieleden en kennissen. Vervolgens lieten deze migranten hun gezinnen overkomen vanuit het land van herkomst. Hierdoor nam het aantal Turkse en Marokkaanse gezinnen in Nieuw-West sterk toe. Deze migranten hadden de neiging om elkaar op te zoeken en zich vlakbij elkaar te vestigen in Nieuw-West, hetgeen wijksegregatie in de hand werkte.

Vanaf de jaren '80 liep het aantal migranten uit Turkije terug tot enkele duizenden personen per jaar. Begin 21^e eeuw nam het aantal Turken dat naar Nederland kwam nog sterker af vanwege de verbeterde economische situatie in Turkije.

De meest recente migratiestromen vinden hun oorsprong in de nieuwe lidstaten van de Europese Unie, in het bijzonder Polen, Bulgarije en Roemenië. Migrantengroepen uit deze contreien vinden hun weg naar Nieuw-West en werk (overwegend in de lokale bouwsector) via uitzendbureaus, bemiddelaars en/of werkgevers. Door het tijdelijke karakter van hun werkzaamheden vestigen deze migranten zich vooralsnog niet permanent.

1.2 Gezinshereniging

In tegenstelling tot het initiële streven van de overheid groeide de populatie van de eerste generatie arbeidsmigranten sterk ten gevolge van gezinshereniging. Daar de Nederlandse overheid en het Nederlandse bedrijfsleven deze gastarbeiders zelf had uitgenodigd om in Nederland te komen werken, vond men het moreel onverantwoord om hen te verbieden hun gezinnen te laten komen.

Met de officiële wet op gezinshereniging nam de toename van arbeidsmigranten en hun gezinnen in de Westelijke Tuinsteden en Nieuw-West dan ook een nog grotere vlucht. De beschikbare grote en relatief betaalbare woningen die de autochtone arbeidersgezinnen hadden achtergelaten boden de nieuwkomers een plek voor hun vaak grote gezinnen. De multiculturele demografie van Nieuw-West ontwikkelde zich spoedig tot een fluïde identiteit.

Midden jaren '70 werd het gezinsmigratiebeleid aangepast aan de sinds de jaren '60 snel veranderende ideeën over vrouwenemancipatie, huwelijk en gezin.

Vanaf 1973 kwamen zowel getrouwde als ongetrouwde stellen en zowel heteroseksuele als homoseksuele koppels in aanmerking voor gezinsmigratie. Dit recht was voorheen alleen voorbehouden aan mannen die hun buitenlandse echtgenote en kinderen naar Nederland konden laten komen. Vrouwen kregen dit recht toebedeeld in 1975, maar het zou tot 1979 duren voordat zij dit onder dezelfde voorwaarden als mannen konden realiseren.

In 1979 werd ook besloten dat reeds gevestigde migranten zoveel mogelijk gelijk aan Nederlanders moesten worden behandeld. Daarmee verviel de inkomenseis voor migranten die hun gezinnen over wilden laten komen, mits ze 'verwijtbaar werkloos' waren. Kinderen van allochtone afkomst die in Nederland waren opgegroeid mochten vanaf dat moment alleen nog maar het land uit worden gezet als ze een bijzonder ernstig misdrijf hadden gepleegd. Het gevoerde gezinsmigratiebeleid was in deze jaren dus relatief soepel.

1.3 Migratie uit voormalige koloniën

In 1951 kwamen duizenden Zuid-Molukkers naar Nederland als gevolg van het dispuut tussen de Nederlandse en Indonesische regering over de status van de Molukken binnen de Indonesische Republiek.

In de jaren '70 kreeg Amsterdam te maken met een omvangrijke stroom migranten uit Suriname. Tot halverwege de jaren '60 waren er slechts mondjesmaat mensen uit Suriname gekomen; zij kwamen vooral om te studeren en keerden na afronding van hun studie veelal terug naar hun geboorteland. Vanaf 1965 veranderde dat beeld. Er arriveerden meer laagopgeleiden die in Nederland werk zochten.

Vlak voor de Surinaamse onafhankelijkheid eind 1974 kwam er vanwege politieke verdeeldheid een omvangrijke, door de Nederlandse regering totaal onvoorziene, migratiestroom richting Nederland op gang. De Nederlandse regering was er (onterecht) van uit gegaan dat de Surinamers blij zouden zijn met hun onafhankelijkheid. Er was daarom aanvankelijk onvoldoende opvang voor deze migranten, laat staan huisvesting. Een overgangsregeling van vijf jaar moest hierin verbetering brengen.

Een nieuwe stroom migranten diende zich aan in de jaren '90: de Antillianen. Tot het begin van de jaren '90 kwamen Antillianen net als Surinamers vooral naar Nederland om te studeren. Het betrof intellectuele jongeren die prima Nederlands spraken maar geen geld hadden om bijvoorbeeld in de Verenigde Staten te studeren.

Vanaf midden jaren '90 kwamen er steeds meer kansarme Antilliaanse jongeren naar Nederland. Het merendeel van de jongeren die in de jaren '90 naar Nederland vertrokken, was afkomstig van Curaçao. Vooral Antillianen tussen de 16 en 40 jaar gingen op zoek naar een beter bestaan in Nederland. Zij ontvluchtten een uitzichtloos bestaan op de Nederlandse Antillen, waar grote werkloosheid heerste, de lonen en uitkeringen laag waren en de kosten voor levensonderhoud hoog.

1.4 Asielmigratie

De komst van niet-westerse allochtonen uit andere landen dan Turkije, Marokko, Suriname en de Antillen is vooral te plaatsen binnen de context van asielmigratie. De sterke stijging van de immigratie van niet-westerse allochtonen hangt dan ook grotendeels samen met de grote toename van het aantal asielzoekers na 1985.

Opvallend is dat 40% van de immigranten van na 1972 Nederland weer heeft verlaten. Mogelijk hangt deze ontwikkeling samen met de afgifte van tijdelijke verblijfsvergunningen aan asielzoekers.

Nadat de overheid de opvangprocedures, de regels voor gezinshereniging en gezinsvorming en de regels voor inschrijving in de GBA (Gemeentelijke Basisadministratie) had aangepast, daalde de immigratie van allochtonen in 1994 en 1995. Hierna nam het echter opnieuw toe. Zo bestond in 2001 ruim de helft van de migranten in Nederland uit asielmigranten.

De samenstelling van de groep (asiel)migranten in Nederland wisselt sterk. In het begin van de jaren '90 waren veel van hen bijvoorbeeld nog afkomstig uit Somalië, terwijl eind jaren '90 veel migranten uit Afghanistan en Irak kwamen. De laatste jaren komen veel migranten uit Angola, Sierra Leone, de voormalige Sovjet-Unie en het Midden- Oosten.

Naar verwachting wordt er in het tweede kwartaal van 2017 een nieuw asielzoekerscentrum in Nieuw-West gerealiseerd. Met het oog op de huidige oorlog in Syrië en de daaraan gerelateerde vluchtelingencrisis zullen hierdoor meer vluchtelingen van met name Syrische afkomst deel gaan uitmaken van het stadsdeel.

2. CULTUREEL ERFGOED

Cultureel erfgoed is volgens UNESCO (Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de Verenigde Naties) de verzameling van de sporen uit het verleden van menselijke handelingen en gedragingen die we als samenleving of als individu de moeite van het bewaren waard vinden. Het is een dynamisch begrip dat onder invloed van de heersende cultuur aan betekenis inboet of wint. De inhoud ervan verandert voortdurend. Elke generatie maakt wat dit betreft eigen keuzes en bepaalt mede of iets al dan niet bewaard moet worden. Ook het gebruik van erfgoed is constant aan verandering onderhevig.

Cultureel erfgoed wordt vrijwel altijd van belang geacht, omdat het huidige generaties een beeld geeft van het verleden en het kan bijdragen aan de culturele identiteitsvorming in het heden. Het is overal aanwezig en maakt Nederland, Amsterdam en Nieuw-West aantrekkelijk en interessant. Het vormt een inspiratiebron voor de toekomst.

Cultureel erfgoed vertegenwoordigt een keur aan waarden op economisch, sociaal, cultuurhistorisch, kunsthistorisch en esthetisch vlak. Mensen voelen zich door cultureel erfgoed verbonden met het verleden en met elkaar, en ontlene daaraan (aspecten van) hun identiteit.

Mensen vinden cultureel erfgoed mooi of interessant en genieten van de aanwezigheid ervan in hun leefomgeving. Daarnaast ontlene ze emotionele- of belevingswaarde aan het erfgoed: het genereert herinneringen, brengt verhalen tot leven en maakt deze beleefbaar.

Erfgoed dat teruggegeven wordt aan de samenleving geeft houvast in een wereld die steeds sneller verandert en steeds complexer wordt. Erfgoed maakt het mogelijk het verleden te leren kennen, te duiden, te begrijpen en het maakt duidelijk hoe het heden tot stand is gekomen. Erfgoed nodigt uit om over de toekomst na te denken.

Erfgoed geeft vorm aan de geschiedenis en identiteit van mensen en groepen. De toenemende globalisering heeft impact op de identiteit en identiteitsvorming. Ook in Amsterdam Nieuw-West zijn mensen steeds vaker op zoek naar ankerpunten om antwoorden te krijgen op vragen als: wie ben ik, wie zijn wij, wat bindt ons, welke verhalen vertellen wij en wat voor betekenis hebben die in het licht van de toekomst?

Cultureel erfgoed kan zo'n ankerpunt bieden. Door de globalisering dreigt de verscheidenheid van uitingen van immateriële cultuur in de wereld te verdwijnen. Voor UNESCO was dit de aanleiding om het 'Verdrag inzake de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed' te initiëren, met als doel het cultureel erfgoed wereldwijd veilig te stellen. Nederland ondertekende dit verdrag in 2011.

Het verdrag onderstreept het belang van cultureel erfgoed als drijvende kracht achter culturele diversiteit en als katalysator van duurzame ontwikkeling. Hiermee worden middelen ingezet om de bedreiging, achteruitgang, verdwijning en vernietiging van cultureel erfgoed te voorkomen.

Cultureel erfgoed bestaat daarbij uit voorwerpen die van belang zijn voor toekomstige generaties. Ze kunnen worden bewaard door en in musea, archieven, universiteiten etc. en kunnen bestaan uit originele documenten in de vorm van bijvoorbeeld foto's, boeken, krantenknipsels en tekeningen.

Naar aanleiding van de definitie zoals opgesteld door UNESCO kunnen we onderscheid maken tussen materieel en immaterieel cultureel erfgoed. Dit onderscheid komt in het volgende subhoofdstuk aan bod. Naar aanleiding van deze definities zal vervolgens worden ingegaan op het cultuuraanbod en het migrantenerfgoed van Nieuw-West in het bijzonder.

2.1 Wat is materieel erfgoed?

Met de term materieel erfgoed doelt men op waardevol geachte materiële kenmerken van een cultuur uit het verleden, zoals monumenten, archeologische vondsten, verzamelingen, archieven en artistieke en bouwkundige kunstwerken. Oude brieven, gereedschappen en instrumenten vallen hier ook onder. Een voorwaarde is dat deze materiële objecten een verhaal vertellen of een bepaalde waarde vertegenwoordigen vanuit sociaal-cultureel oogpunt.

Materieel erfgoed omvat tastbaar erfgoed dat gemeenschappen en groepen zowel herkennen als erkennen als een vorm van cultureel erfgoed. Doorgaans wordt het overgedragen van generatie op generatie en speelt het een grote rol in de collectieve identiteit.

Binnen de context van materieel erfgoed wordt ook onderscheid gemaakt tussen roerend en onroerend erfgoed. Onroerend materieel erfgoed doelt op 'onbeweeglijk' erfgoed, zoals monumenten, landschappen en steden. Roerend materieel erfgoed omvat 'beweeglijk' erfgoed zoals schilderijen, foto's en munten.

Materieel erfgoed kan dus worden opgedeeld in roerend en niet-roerend erfgoed:

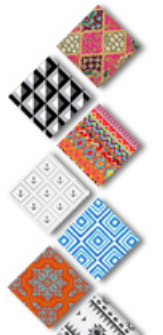
**ROEREND
ERFGOED**

Foto's, films, tekeningen, muziekinstrumenten, boeken, schilderijen, beelden, sieraden, munten, zegels, meubels en relikwieën.

**ONROEREND
ERFGOED**

Historische steden, monumenten, landschappen, molens, steden, waterwerken.

2.2 Wat is immaterieel erfgoed?

Immaterieel erfgoed is niet-tastbaar erfgoed. Dit kan verschillende betekenissen hebben voor verschillende groepen, omdat het verbonden is met processen van identiteitsvorming in onze diverse samenleving. Immaterieel cultureel erfgoed manifesteert zich daarbij binnen gemeenschappen in een niet bij voorbaat of sluitend af te bakenen reeks verschijningsvormen. Voorbeelden hiervan zijn sociale gewoonten, rituelen, feestelijke gebeurtenissen en ambachtelijke vaardigheden.

In Nederland wordt immaterieel erfgoed vanuit een bottom-up strategie geïnventariseerd. Dit houdt in dat groepen of gemeenschappen op het vlak van immaterieel erfgoed zelf kunnen aandragen wat door hen als waardevol wordt bestempeld.

De 'Conventie voor het koesteren van immaterieel cultureel erfgoed', die in 2003 door UNESCO werd aangenomen, is wereldwijd tot een richtinggevend werkinstrument geworden inzake de erkenning, het koesteren en het in stand houden van immaterieel cultureel erfgoed.

Hierbij wordt gekeken naar de aanwezigheid van een geschiedenis en, of het erfgoed gedurende een kortere of langere periode wordt doorgegeven van generatie op generatie. De betreffende traditie dient gedragen te worden door een gemeenschap die de traditie doorgeeft. Voorbeelden hiervan zijn:

- **AMBACHTEN** Ambachtelijke vaardigheden en technieken
- **LEEFCULTUUR** Kennis en praktijken m.b.t. natuur en universum
- **PODIUMKUNSTEN** Muziek en alle andere podiumkunsten
- **SOCIAL EVENTS** Sociale gewoonten, rituelen en feesten
- **SPOKEN WORD** Storytelling, orale tradities, gezegden

2.3 Migrantenerfgoed

Migrantenerfgoed kan worden onderscheiden door het bijzondere cross-culturele karakter opgeroepen door het verlaten van het land van herkomst met een bepaalde culturele context om te leven in een ander land met een andere sociaal-culturele context. Het omvat alle aspecten van het erfgoed - tastbaar erfgoed (plaatsen, objecten, collecties) en immateriële, en heeft een directe associatie met een migratieproces of persoon die zich identificeren als 'migrant' waarbij de vraag ontstaat hoe een persoon of groep zich aanpast aan een nieuwe plaats en hun nieuwe omstandigheden.

3. UITVOERING QUICKSCAN

De quickscan omvat een verkennend onderzoek onder bewoners en organisaties binnen Nieuw-West naar het aanbod aan cultureel erfgoed. Daarbij is de focus gericht op bestaand- en gearhiveerd cultureel erfgoed, nog te documenteren erfgoed en de link naar de beleving en ervaringen van bewoners.

De quickscan is middels drie verschillende fases aangegaan. De onderzoeksdoelen zijn daarbij een inventarisatie van het bestaande migrantenerfgoed, de participatie en vraag naar dit erfgoed onder de bewoners in Nieuw-West en de vraag hoe migrantenerfgoed een duurzame plek kan verwerven binnen de stad Amsterdam.

Fase A

Allereerst is inzichtelijk gemaakt welke materiële en immateriële erfgoedbronnen aanwezig zijn in Nieuw-West. Hier wordt ingegaan op de verschillende erfgoedvormen en thema's binnen deze bronnen.

Fase B

Vervolgens is er gekeken naar in hoeverre de bewoners van Nieuw-West participeren in het cultuuraanbod en hun betrokkenheid bij deze bronnen van erfgoed.

Fase C

In fase C wordt er ingegaan op de vraag naar erfgoed gerelateerd aan de subjectieve beleving van de bewoners, waarbij naar voren komt in hoeverre zij cultureel erfgoed belangrijk vinden en in welke vormen zij bepaalde bronnen, vormen en thema's het liefst zien terugkomen.

Fase D

Tenslotte is er middels diepte-interviews stilgestaan bij hoe deze thema's en vormen gedeeld kunnen worden met de bewoners van Nieuw-West. Ook wordt ingegaan hoe dit cultureel erfgoed dusdanig kan worden gepresenteerd dat het een duurzame plek verwerft binnen de stad Amsterdam.

Het onderzoek wordt afgesloten met een aantal aanbevelingen voor het opnemen van dit erfgoed door de gemeente Amsterdam en/of de culturele sector.

Op de wijze waarop de quickscan is uitgevoerd wordt er niet alleen inzicht verkregen in de beschikbaarheid van cultureel erfgoed en de verschillende vormen ervan, maar ook in de culturele waarden die spelen en leven onder de diverse bewoners in Nieuw-West op het vlak van kunstbeleving. Bestaat er vraag naar mogelijke aanbiedingen van cultureel erfgoed? En in welke vorm zou dit erfgoed tot uiting kunnen komen, waarbij belangstelling en betrokkenheid onder bewoners wordt gewaarborgd?

Middels kwantitatief en kwalitatief onderzoek onder de bewoners en organisaties ter plaatse is het reeds geprogrammeerde erfgoedaanbod in Nieuw-West in kaart gebracht. Hierbij is per thema en cultuurvorm geïnterviewd welk materieel en immaterieel cultureel erfgoed Nieuw-West biedt.

Daarnaast is er stilgestaan bij de mogelijke manieren waarop invulling kan worden gegeven aan de bevindingen van de quickscan, opdat het huidige culturele aanbod kan worden aangevuld, verdiept, verbreed en gepresenteerd. Dit is gedaan aan de hand van suggesties uit brainstormsessies, de bewonersenquête en desk research in de vorm van onderzoek naar best practices.

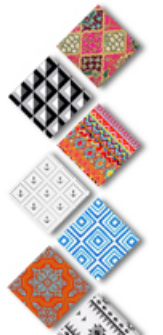

FOTO: Inspiratiediner Westside Roots

Bron: fyousion.nl

3.1 Dataverzameling

Er zijn drie methoden van informatieverzameling gehanteerd, te weten desk research/literatuuronderzoek, kwalitatief onderzoek en kwantitatief onderzoek. Daarbij is er met behulp van respectievelijk diepte-interviews en een enquête de nodige kwalitatieve en kwantitatieve informatie verzameld over het cultureel erfgoed en de diverse migratieverhalen van migranten.

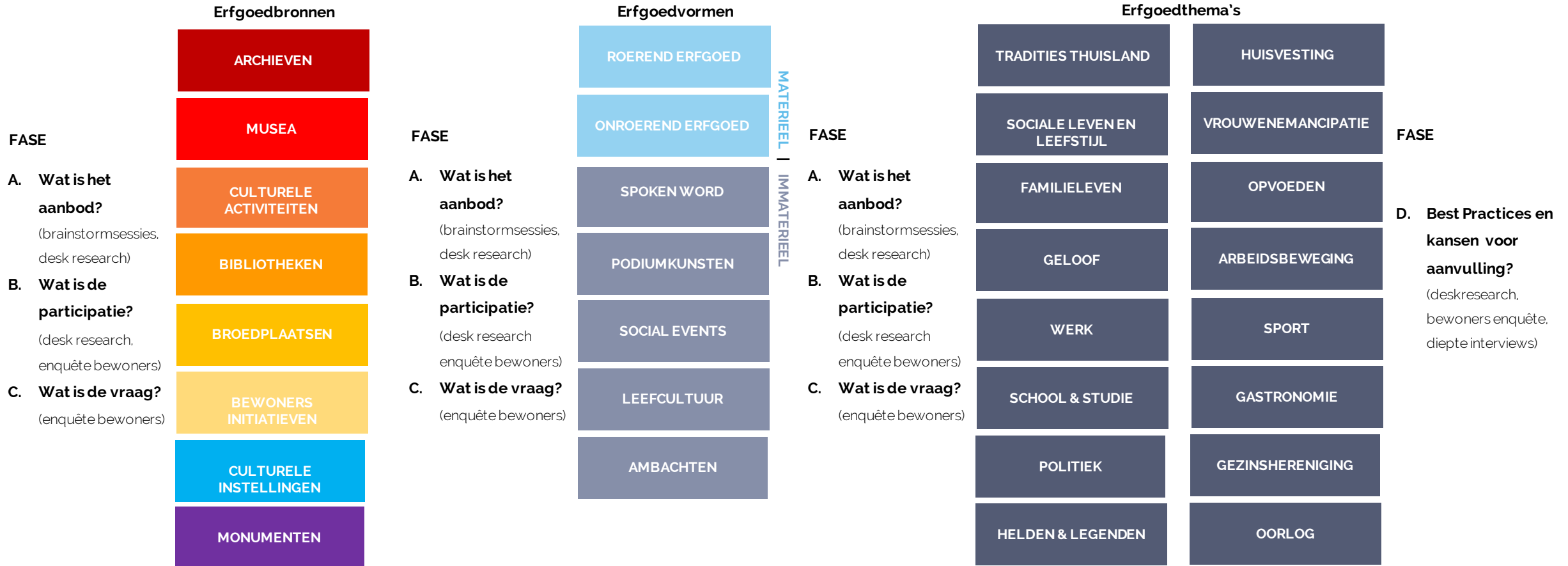
Een inspiratiediner, brainstormsessies met sleutelfiguren, bewonersenquête en diepte-interviews met experts in het cultuurlandschap van Nieuw-West hebben tot nieuwe inzichten geleid die zijn verwerkt in de eindrapportage van deze quickscan.

De inventarisatie bestond in totaal uit zes onderdelen:

1. Deskresearch bestaande uit literatuuronderzoek en het in kaart brengen van de historie en demografie van Nieuw-West, de cultuurparticipatie van haar bewoners en de definiëring van cultureel erfgoed
2. Het inventariseren van erfgoedmateriaal in diverse bronnen
3. Een inspiratiediner en brainstormsessie voor sleutelfiguren
4. Diepte-interviews met experts in het culturele werkveld; o.a. curatoren, archivariissen en directieleden van culturele instellingen
5. Het afnemen van enquêtevragen om te achterhalen welke verhalen er leven in de verschillende communities (zie bijlage II) onder bewoners
6. Het benaderen van bewoners via social media en bestaande netwerken (bewoners enquête)

3.2 Inventarisatiemodel

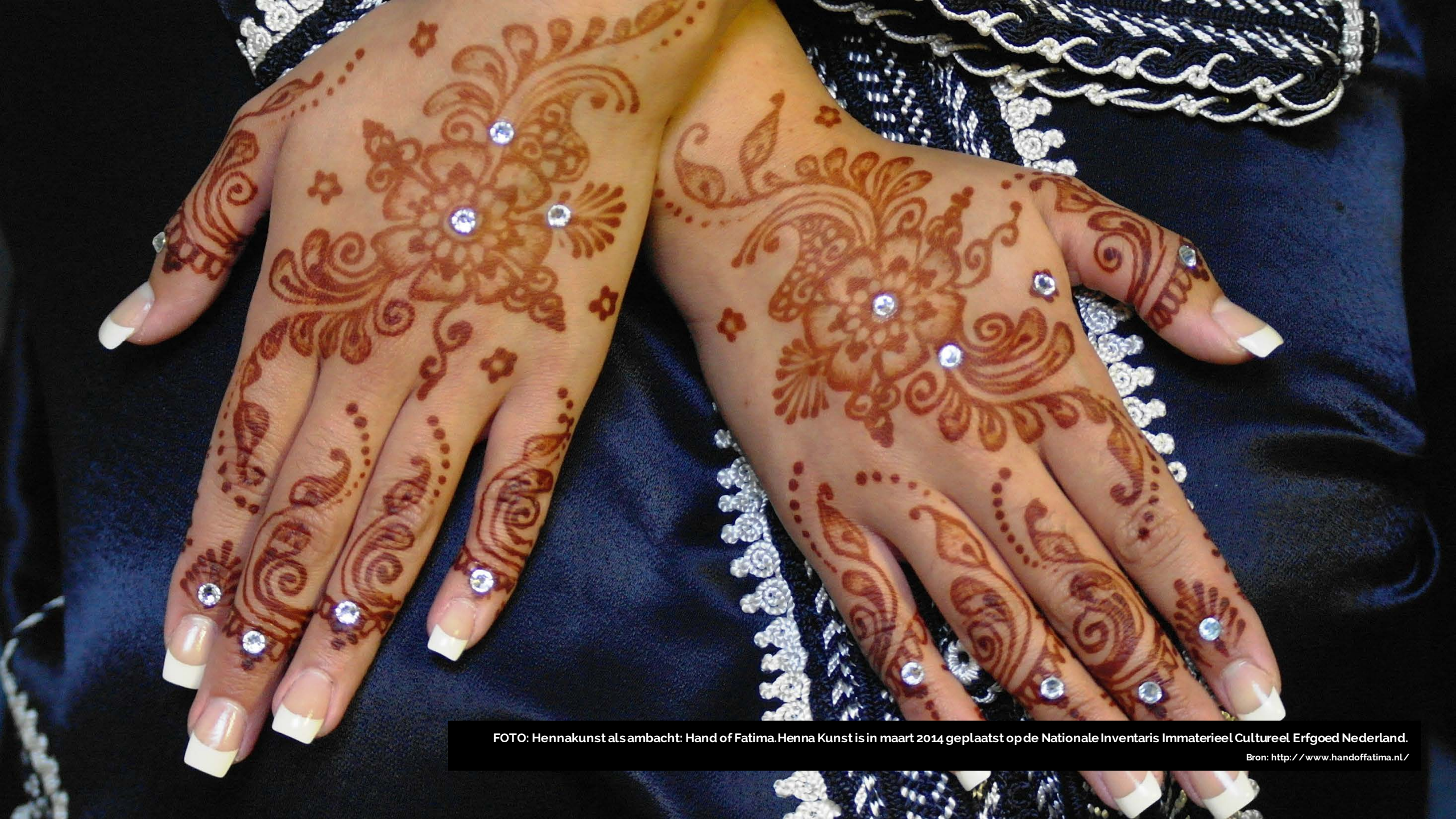

FOTO: Hennakunst als ambacht: Hand of Fatima. Henna Kunst is in maart 2014 geplaatst op de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Nederland.

Bron: <http://www.handoffatima.nl/>

FOTO: De Molen van Sloten is in 1991 gebouwd. De romp dateert van 1847.

Bron: www.mapio.net

Afbeelding: Wereldverhalen voor Amsterdam Nieuw-West . De verhalen over de spin Anansi zijn opgenomen in de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed in Nederland. De gerelateerde Caribische verteltraditie heeft zijn wortels in het slavernijverleden.

Bron: <http://www.rug.nl/cultuuronderwijs/projecten>

4. BEVINDINGEN

De resultaten van deze quickscan betreffen verworven informatie aan de hand van desk research, brainstormsessies, een bewonersenquête en diepte-interviews gehouden in de periode januari t/m juni 2016. De bevindingen zijn onderverdeeld in het aanbod van erfgoed in Nieuw-West en de participatie in en de vraag naar cultureel erfgoed met betrekking tot migratie van en voor Amsterdammers uit Nieuw-West.

Hierbij is aan de hand van de Kunst en Cultuurmonitor 2010, de brainstormsessie, desk research en de uitslag van de bewonersenquête het aanbod van migrantenerfgoed in kaart gebracht, evenals de cultuurparticipatie van bewoners en de vraag naar het erfgoed

4.1 Inventarisatie aanbod migrantenerfgoed

Er is in het aanbod van migrantenerfgoed onderscheid te maken tussen organisaties die materiaal hebben over migranten en organisaties die materiaal van migranten archiveren. Daarnaast zijn er particuliere archiefvormers, zowel migranten zelf als migrantenorganisaties en allerlei particuliere en semi-overheidsorganisaties die beschikken over dit erfgoed.

In **tabel 4.1** wordt stilgestaan bij het aanbod van verschillende erfgoedbronnen naar typen. Hierbij wordt ingegaan op de kwantiteit en frequentie (incidenteel of structureel) van het aanbod en worden voorbeelden (best practices) gegeven van dit aanbod per erfgoedbron.

Erfgoedbron	Aanbod Migranten- Erfgoed	Frequentie aanbod	Omschrijving	Aanbod
<p style="text-align: center;">MUSEA</p> <p><i>Voorbeelden:</i> <i>Amsterdam Museum, NiNsee, Van Eesteren Museum, De Nieuwe Kerk Tropenmuseum, Imagine IC, Stedelijk Museum, Turks Museum Nederland, Museum zonder Muren, Street Art Museum Amsterdam</i></p>	Klein	Incidenteel	<p>Volgens de International Council of Museums is een museum 'een permanente instelling in dienst van de samenleving en haar ontwikkeling; die breed toegankelijk is voor publiek; niet gericht is op het maken van winst; en die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.'</p>	<p>Tot op heden besteden musea in Amsterdam vooral aandacht aan migranten en hun geschiedenis middels tijdelijke tentoonstellingen, zoals bijvoorbeeld het Tropenmuseum ('Ziezo Marokko') en de Nieuwe Kerk (500 jaar Turkije-Nederland). Weinig musea in Amsterdam blijken plaats in te ruimen voor het permanent tentoonstellen van het diverse culturele erfgoed van haar bewoners. De interesse bij verschillende erfgoedbronnen blijkt toch hoog voor musea, terwijl het aanbod relatief klein is.</p>
<p style="text-align: center;">ARCHIEVEN</p> <p><i>Voorbeelden:</i> <i>Gemeentearchief Amsterdam (Stadsarchief) Nationaal archief Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Centrum voor de Geschiedenis van Migranten Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis</i></p>	Klein	Structureel	<p>Materiaal over migranten is te vinden in de archieven van overheidsorganisaties die rechtsreeks of zijdelings betrokken zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van migrantenbeleid. In de loop van de afgelopen decennia is er binnen organisaties in het maatschappelijk middenveld, op alle overheidsniveaus en door groepen migranten het een en ander gearhiveerd op het vlak van migratie.</p> <p>Met de Minderhedennota in 1983 kwamen migranten in het vizier van de verzorgingsstaat. Het minderhedenbeleid volgde twee sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> de bestrijding van maatschappelijke achterstanden en het tot stand brengen van de multiculturele samenleving. <p>Er ontstonden talloze organisaties op het snijvlak van particulier en overheid initiatief die zich gingen bezighouden met het behoud en de ontwikkeling van de eigen cultuur, religie en taal.</p>	<p>Migratiegeschiedenis lijkt echter een marginale rol te spelen in nationaal en stedelijk historisch onderzoek. Hoewel er verschillende initiatieven zijn genomen om cultureel erfgoed van migranten op te sporen en toegankelijk te maken, blijven de resultaten daarvan veelal op zichzelf staande publicaties. Deze zijn weinig bekend en bezocht en het aanbod is nauwelijks identificeerbaar voor bewoners in Nieuw-West. Hoewel er de laatste jaren onderzoek is verricht naar de geschiedenis van migranten in Nederland, circuleren de onderzoeksresultaten meestal binnen selecte wetenschappelijke en journalistieke kringen. De bronnen die getuigen van de verschillende migratie- en vestigingsprocessen blijven daardoor spijtig genoeg verborgen in de schatkamers van archieven en musea, of liggen nog in stoffige dozen op zolders bij migranten zelf.</p>

Tabel 4.1 Aanbod van verschillende erfgoedbronnen naar typen

Erfgoedbron

CULTURELE EVENEMENTEN

Voorbeelden: Pleinfestival,
West Beach Filmfestival
Rembrandtpark Festival West
Art Story Festival, Loveland
Festival, Bureau Barel
Storytelling Festival, Keti Koti
, Harira, Festival Ramadan
Festival, Smaakboulevard

BIBLIOTHEKEN

Voorbeelden: Openbare
Bibliotheek Amsterdam (OBA),
Bibliotheek Vrije Universiteit,
Bibliotheek Universiteit van
Amsterdam

CULTURELE INSTELLINGEN

Voorbeelden:
Berberbibliotheek, Komitee
Marokkaanse Arbeiders in
Nederland, Stichting
Inspraakorgaan Turken in
Nederland, Stichting El Hizja

Aanbod Migranten- Erfgoed	Frequentie aanbod	Omschrijving	Aanbod
Groot	Structureel	Culturele evenementen in Amsterdam richten zich veelal op een breed Amsterdams publiek door middel van tentoonstellingen festivals, muziek, theater en film. Het aanbod van dit soort culturele evenementen is vrij groot en keert vaak jaarlijks terug. Opvallend is dat de diversiteit onder het (programmerend) personeel van deze instellingen in de meeste gevallen gering is.	
Groot	Structureel	Stedelijke bibliotheken beschikken over een ruim aanbod aan materieel migrantenerfgoed zoals publicaties en audiovisuele bronnen. De Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) speelt in op de buurtgerichte behoefte van het betreffende filiaal met als doel een kwalitatieve en actuele collectie aan te bieden, ook op het thema migratie of migrantenerfgoed.	De OBA zet zich hiernaast in op laagdrempeligheid en heeft de ambitie zich te ontwikkelen als een veeltalig en veelkleurig platform voor het culturele leven in Amsterdam. Hoewel de OBA vooral aandacht besteed aan het Nederlandse literaire erfgoed groeit de aandacht naar de vele culturele en maatschappelijke communities die Amsterdam rijk is door co-creatie, burgerparticipatie en netwerkvorming
Groot	Structureel	Er zijn verschillende culturele instellingen actief binnen Amsterdam die zich bezighouden met cultureel erfgoed. Voorbeelden van deze instellingen zijn het Amsterdams Andalusisch Orkest, Rialto Filmtheater, het Geheugen van Nieuw-West, stichting El Hizja, Imagine IC en de Waag society.	

Tabel 4.1 Aanbod van verschillende erfgoedbronnen naar typen

Erfgoedbron	Aanbod Migranten-Erfgoed	Frequentie aanbod	Omschrijving	Aanbod
<p>BEWONERS INITIATIEVEN</p> <p><i>Erfgoedvereniging Heemschut Lola Luid, Doen Ontmoetgroep</i></p>	Klein	Incidenteel	<p>Het is moeilijk inzichtelijk te krijgen hoeveel de bewoners van Nieuw-West uit eigen initiatief doen op het gebied van cultureel erfgoed.</p> <p>Nieuw-West Express brengt in kaart dat er initiatieven zoals een Surinaamse drumband of indische kookcultuur bijdragen aan het in stand houden van migrantenerfgoed.</p> <p>Via regiegroepen hebben bewoners van Nieuw-West sinds enkele jaren zelf de mogelijkheid financiële middelen beschikbaar te stellen voor buurtinitiatieven. Onderdeel van de thema's waar regiegroepen vergaderen ze over o.a. culturele initiatieven en hun goedkeuring. Geregeld komt hier de vraag aan bod of bewoners met hun verhaal anderen kunnen inspireren.</p>	<p>Door middel van kleine projecten wordt een helpende hand geboden om zelf of gezamenlijk aan de slag te gaan met de bescherming van het culturele erfgoed. In de afgelopen jaren zijn op deze wijze onder andere de volgende initiatieven georganiseerd: workshops Hindoestaans koken van de Doe en Ontmoetgroep, het Brasa Dey festival.</p>
<p>BROEDPLAATSEN</p> <p><i>HW20 Lucas Community Ru Paré Community CreAmClub Garage Notweg OH3</i></p>	Klein	Incidenteel	<p>De centrale gedachte achter creatieve broedplaatsen is dat zij stimulerend zijn voor het ontstaan van nieuwe culturele activiteiten. Op het thema migratie zien we dat kruisbestuiving incidenteel leidt tot programmering van migrantenerfgoed, zoals Colombiaanse kunstexposities en poppenkast theater. Op broedplaatsen zoals het Talenthuis, HW20 of Broedplaats de Vlucht zetten migranteninitiatieven en gevestigde culturele instellingen zich gezamenlijk in om erfgoed gerelateerd aan migratie en urbane diversiteit zichtbaar te maken.</p>	
<p>MONUMENTEN</p> <p><i>Molen in Geuzenveld- Slotermeer, Fabriekshal in Geuzenveld-Slotermeer, Vrijheidsscarillon</i></p>	Nihil	Structureel	<p>Monumenten zijn historische gebouwen. Deze panden worden beschermd door de rijksoverheid, provincie of gemeente vanwege hun cultuurhistorische karakter. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed houdt zich bezig met rijksmonumenten. Zij wijzen rijksmonumenten aan, verlenen subsidie voor restauratie en onderhoud en adviseren bij vergunningverlening en restauratie en onderhoud.</p> <p>Nieuw-West, stichting El Hizjra, Imagine IC en de Waag society.</p>	<p>In geheel Amsterdam is nog geen monument te vinden dat herinnert aan de komst van de Indische Nederlanders, Marokkanen, Turken, Surinamers of Antillianen. Wel bestaat er het Nationaal Monument Slavernijverleden in het Oosterpark.</p>

Tabel 4.1 Aanbod van verschillende erfgoedbronnen naar typen

Tabel 4.2 vormt een meer volledig indicatie van het kwantitatieve aanbod van het beschikbare erfgoed in Nieuw-West naar thema en vorm. Deze zijn samengesteld uit 50 opgenomen initiatieven (zie bijlage III) die bekend zijn bij de bewoners van het stadsdeel zoals uit de enquête bleek. Elke bron voldoet aan het gestelde selectiecriteria van een jaarlijks publieksbereik van meer dan 200 bezoekers. Hierbij zijn de initiatieven opgeteld en gelabeld aan de hand van de volgende parameters: groot, gemiddeld, klein en nihil. Deze labels betekenen respectievelijk: meer dan 3 bronnen, 3 bronnen, 2 bronnen en 1 of 0 bronnen over de periode 2010-2016.

	Materieel erfgoed ← →		Immaterieel erfgoed				
	ROEREND materieel erfgoed	ONROEREND materieel erfgoed	Oraal erfgoed (vertelcultuur, dialect)	Podiumkunsten en muziek (dans, muziek, theater, circus, performances)	Sociale gewoontes en gebruiken (stoeten, rituelen, feesten, vieringen)	Natuur & universum (eetcultuur, gewoontes en gebruiken i.v.m. voedsel of de natuur)	Ambachten (ambachtelijke vaardigheden en technieken)
							
	SPOKEN WORD	PODIUMKUNSTEN	SOCIAL EVENTS	LEEFCULTUUR	AMBACHTEN		
Tradities uit het thuisland	1, 14, 16, 23, 26	19	1, 9, 10, 13, 44	4, 10, 12, 16, 17, 33, 35, 36, 41	4, 33	1, 3, 5	13, 29
Sociale leven en leefstijl	1, 4, 11, 14, 16, 17, 22, 23, 24, 26, 27, 32, 39, 40, 43, 44		3, 44	7, 12, 14, 16, 17, 42, 44	4, 38	3, 5	13,
De komst naar Amsterdam	1, 3, 6, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 26, 27, 28, 30, 32, 37, 39, 40, 43, 44	8	9, 44	17, 35, 36		1, 15	
Familieleven	1, 14, 16, 23, 26, 30, 31, 45, 46	19	10, 44	10, 36		1	
Geloof	1, 14, 15, 16, 23, 26, 39		1, 10, 44	10, 33	33	1	
Werk	1, 11, 16, 23, 25	13	1	2, 14		1, 3	
School en studie	1, 2, 14, 16, 23, 26, 43, 45, 46			42			
Politiek	1, 11, 14, 16, 23, 26, 30, 45, 46		9,	10,			
Huisvesting	23, 26		1	17		1	
Vrouwenemancipatie	9, 11, 14, 31		10	10		1	
Opvoeden	1, 14, 15, 16, 26	19					
Arbeidersbeweging	11, 14, 30		1				
Sport	14, 30						
Gastronomie	14			44		1	
Gezinshereniging	14, 37		1,	44		1	
Helden en legenden	14, 24, 40		9	44			
Oorlog	1, 14, 16, 26		9, 10				

Legenda aanbod

Tabel 4.3 Aanbod cultureel erfgoed opgedeeld naar thema en erfgoedvorm, 50 initiatieven verkregen uit bewonersenquête en brainstormsessies van de afgelopen 5 jaar bekend bij bewoners in Nieuw-West), zie bijlage III.

	Materieel erfgoed ←		→ Immaterieel erfgoed				
	ROEREND materieel erfgoed	ONROEREND materieel erfgoed	SPOKEN WORD	PODIUMKUNSTEN	SOCIAL EVENTS	LEEFCULTUUR	AMBACHTEN
							
			Oraal erfgoed (vertelcultuur, dialect)	Podiumkunsten en muziek (dans, muziek, theater, circus, performances)	Sociale gewoontes en gebruiken (stoeten, rituelen, feesten, vieringen)	Natuur & universum (eetcultuur, gewoontes en gebruiken i.v.m. voedsel of de natuur)	Ambachten (ambachtelijke vaardigheden en technieken)
Tradities uit het thuisland	1, 14, 16, 23, 26	19	1, 9, 10, 13, 44	4, 10, 12, 16, 17, 33, 35, 36, 41	4, 33	1, 3, 5	13, 29
Sociale leven en leefstijl	1, 4, 11, 14, 16, 17, 22, 23, 24, 26, 27, 32, 39, 40, 43, 44		3, 44	7, 12, 14, 16, 17, 42, 44	4, 38	3, 5	13
De komst naar Amsterdam	1, 3, 6, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 26, 27, 28, 30, 32, 37, 39, 40, 43, 44	8	9, 44	17, 35, 36		1, 15	
Familieleven	1, 14, 16, 23, 26, 30, 31, 45, 46	19	10, 44	10, 36		1	
Geloof	1, 14, 15, 16, 23, 26, 39		1, 10, 44	10, 33	33	1	
Werk	1, 11, 16, 23, 25	13	1	2, 14		1, 3	
School en studie	1, 2, 14, 16, 23, 26, 43, 45, 46			42			
Politiek	1, 11, 14, 16, 23, 26, 30, 45, 46		9,	10,			
Huisvesting	23, 26		1	17		1	
Vrouwenemancipatie	9, 11, 14, 31		10	10		1	
Opvoeden	1, 14, 15, 16, 26	19					
Arbeidersbeweging	11, 14, 30		1				
Sport	14, 30						
Gastronomie	14			44		1	
Gezinshereniging	14, 37		1	44		1	
Helden en legenden	14, 24, 40		9	44			
Oorlog	1, 14, 16, 26		9, 10				

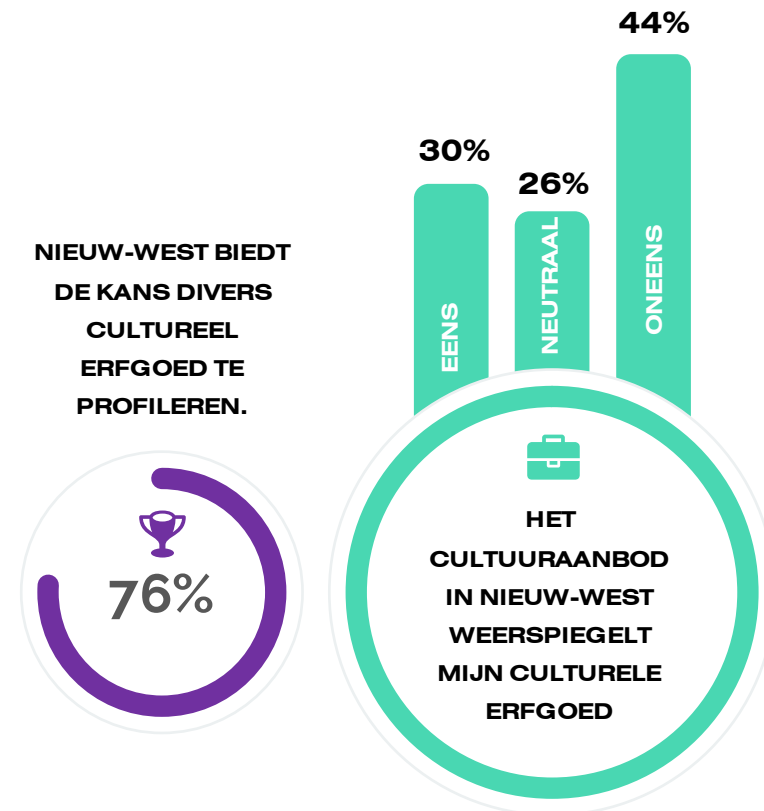
Legenda aanbod

GROOT
GEMIDDELD
KLEIN
NIHIL

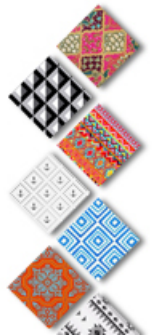
Tabel 4.3 Aanbod cultureel erfgoed opgedeeld naar thema en erfgoedvorm, 50 initiatieven verkregen uit bewonersenquête en brainstormsessies opgedeeld van de afgelopen 5 jaar bekend bij bewoners in Nieuw-West), zie bijlage III.

Uit de bewonersenquête blijkt dat de bewoners van het stadsdeel voldoende kans zien voor divers cultureel erfgoed om geprofileerd te worden. 3 op de 4 bewoners geeft te kennen dat ze ervan overtuigd zijn dat het stadsdeel zich met divers cultureel erfgoed (meer) kan profileren.

Echter geven de bewoners aan dat het cultuuraanbod in Nieuw-West momenteel onvoldoende afspiegelt wat individuele bewoners als hun cultureel erfgoed zien. Bijna de helft van de bewoners van Nieuw-West aan dat er momenteel te weinig van hun culturele erfgoed terug te vinden is op openbare plaatsen.

Figuur 4.1 Uitslag bewonersenquête aanbod cultureel erfgoed

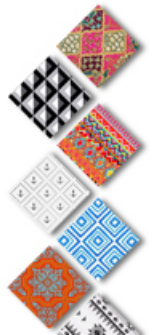

4.2 Cultuurparticipatie bewoners Nieuw-West

De Gemeente Amsterdam Dienst Onderzoek en Statistiek heeft in 2010 in kaart gebracht in welke mate en hoe de eigen burgers gebruikmaken van de culturele voorzieningen. Uit de Kunst- en Cultuurmonitor Amsterdam 2010 blijkt dat Amsterdammers uit Nieuw-West in vergelijking met bewoners uit andere stadsdelen het minst vaak in musea, galeries en theaters komen en minder vaak kunst op straat en in openbare gebouwen zien.

Hoogopgeleiden blijken meer aan cultuurparticipatie te doen: deze groep gaat vaker naar musea, naar de film en naar theaters. Veel van hen hebben een creatieve hobby. De etnische herkomst van Amsterdammers kan daarbij gezien worden als voedingsbodem voor culturele voorkeuren. Wat van huis uit al is meegegeven aan culturele opvoeding werkt door in het volwassen leven. Enerzijds het al dan niet passief of actief deelnemen aan het culturele leven, anderzijds het type culturele activiteit

Jongeren bezoeken met school geregeld musea en voorstellingen. Ook kunnen zij gratis lid worden van de bibliotheek. Of deze cultuurparticipatie zo hoog blijft, blijkt niet zo zeer samen te hangen met het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming op de middelbare school, maar veel meer met de culturele interesse van de ouders. 'Goed voorbeeld doet goed volgen': kinderen van cultureel actieve ouders doen zelf als volwassenen ook meer mee met het culturele leven.

Erfgoedbron

Bezoek	Bekendheid /Bereik	Identificeerbaarheid	Omschrijving Participatie
<p>CULTURELE EVENEMENTEN</p>	<p>Hoog</p>	<p>Hoog</p>	<p>In Amsterdam werden in 2010 bijna 30 culturele evenementen zoals festivals georganiseerd waar mensen uit heel Nederland of zelfs de hele wereld op af kwamen. Onderstaande figuur wijst uit in hoeverre deze culturele evenementen aantrekkingskracht hadden op de verschillende bewoners van Amsterdam. Van alle Amsterdamse jongeren bezocht 55% het afgelopen jaar één of meerdere culturele evenementen, met een gemiddelde van 2,0 evenementen per bezoeker. Van alle Amsterdamse volwassenen bezocht 52% een cultureel evenement, gemiddeld 2,9 festivals per bezoeker.</p> <p>Als we kijken naar de etnische achtergrond dan blijkt het festivalbezoek onder de groep Amsterdammers met een Surinaamse/Antilliaanse achtergrond het hoogst: bijna zes op de tien jongeren en volwassenen geeft aan een festival bezocht te hebben in 2010. De meest populaire festivals onder zowel jonge als volwassen Surinamers en Antillianen zijn Kwakoe Zomerfestival, Sail en Keti Koti.</p> <p>Het festivalbezoek blijkt het laagst onder de Turkse Amsterdammers. Sail was voor zowel de jongere als de volwassenen onder hen het festival dat het meest bezocht werd. Daarnaast bezocht 11% van de jongeren van Turkse herkomst en 24% van de volwassenen van Turkse herkomst het Ramadanfestival. (BRON: Kunst- en Cultuurmonitor Amsterdam 2010)</p>

Tabel 4.4 Participatie in cultureel erfgoed van de bewoners van Nieuw-West

Erfgoedbron

Bezoek	Bekendheid /Bereik	Identificeerbaarheid	Omschrijving Participatie
--------	--------------------	----------------------	---------------------------

In 2010 bracht 60% van de Amsterdamse jongeren en 51% van de Amsterdamse volwassenen een bezoek aan een museum in Amsterdam. Als gevolg van museumbezoek met school ligt dit percentage onder jongeren wat hoger dan onder volwassenen.

De verschillende musea trekken bezoekers vanuit de hele stad. Er zijn maar een paar musea die bezoekers trekken uit een bepaald stadsdeel. Zo komen er veel jongeren uit Nieuw-West naar het Anne Frankhuis en jongeren uit Noord en Zuidoost naar het KIT Tropenmuseum. Ook deze museumbezoeken vinden vooral in schoolverband plaats. Onder volwassen museumbezoekers is FOAM vooral in trek bij bewoners van stadsdeel Centrum, het Van Gogh Museum en het Rijksmuseum vooral bij bewoners uit Zuid en de Hermitage bij bewoners uit Centrum en Zuid.

Wanneer we het museumbezoek van jongeren en hun etnische achtergrond nader bekijken, valt het op dat het museumbezoek van jonge Amsterdammers met een Surinaams/Antilliaanse, Turkse en Marokkaanse achtergrond lager ligt dan bij hun leeftijdgenoten

Uit het onderzoek blijkt dat de reden hiervoor is dat jongeren met deze etnische achtergronden minder door hun ouders worden meegenomen naar een museum dan hun leeftijdgenoten: één tot twee op de tien van deze jongeren geven aan in 2010 met hun ouders naar een museum te zijn geweest, tegenover vijf op de tien jonge westerse allochtonen en autochtone Amsterdammers. Kijken we naar de jonge museumbezoekers, dan valt op dat slechts 70% van de autochtone jongeren met school een museum bezocht heeft, tegenover 90 tot 98% van de Surinaams/Antilliaanse, Turkse en Marokkaanse jongeren. Een verklaring hiervoor kan een verschil in schooltype zijn. Autochtone jongeren en Westerse allochtonen gaan vaker naar HAVO, VWO en Gymnasium dan jongeren met een Surinaams/Antilliaanse, Turkse of Marokkaanse achtergrond. Laatstgenoemde groepen gaan vaker naar MAVO/VMBO. (BRON: Kunst- en Cultuurmonitor Amsterdam 2010)

MUSEA

Laag

Laag

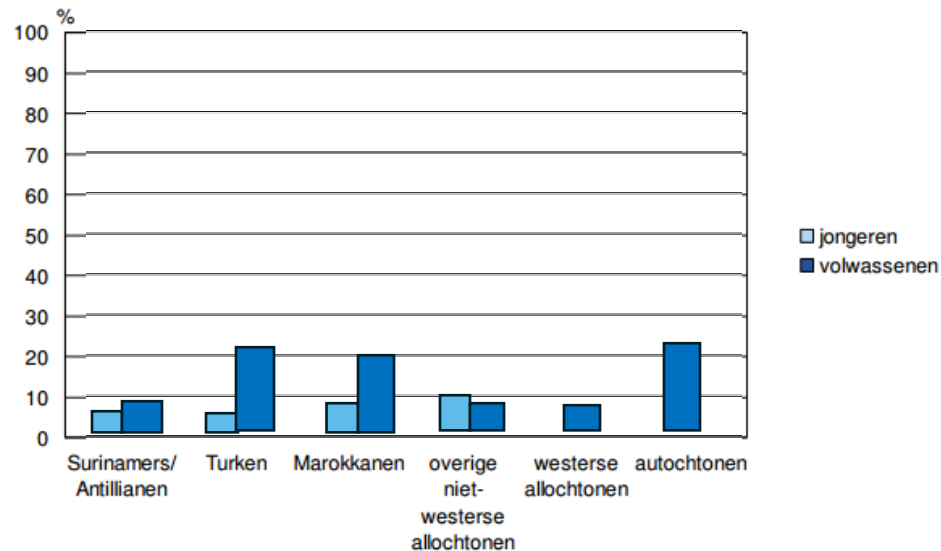
Laag

Erfgoedbron

Bezoek	Bekendheid /Bereik	Identificeerbaarheid	Omschrijving Participatie
BIBLIOTHEKEN	Hoog	Hoog	<p>In Amsterdam zijn naar eigen zeggen bijna negen van de tien jongeren en drie van de tien volwassenen lid van de OBA. Voor jongeren tot achttien jaar is het lidmaatschap gratis. Binnen de groep volwassenen zijn vooral 65-plussers lid van de bibliotheek (47%) tegenover ongeveer een kwart van de 20-64 jarigen. Onder de jongeren zijn met name jongeren van Marokkaanse herkomst en van overige niet westerse herkomst lid van de bibliotheek (respectievelijk 92% en 93%). Autochtonen zijn relatief weinig lid (78%). Verder zijn er relatief meer meisjes (91%) dan jongens lid (78%), en dat geldt voor alle etnische herkomstgroepen. Volwassenen zijn even vaak lid van de bibliotheek, ongeacht etnische herkomst. Wel zien we ook hier dat vrouwen vaker lid zijn van de bibliotheek dan mannen. Verder trekt de bibliotheek volwassenen met een lage, middelbare en hoge opleiding in gelijke mate; alleen ongeschoolden zijn minder vaak lid van de bibliotheek. Dit klinkt logisch als we bedenken dat zich onder de ongeschoolden ook analfabeten bevinden en dat 1,8% van de Nederlandse bevolking van 15 jaar of ouder analfabeet is. (BRON: Kunst- en Cultuurmonitor Amsterdam 2010)</p>
			<p>Ook al zijn veel jongeren lid van de bibliotheek (84%), dat wil nog niet zeggen dat ze ook naar de bibliotheek komen. Van alle jongeren die lid zijn van de bibliotheek komt 19% nooit (meer) in de bibliotheek. Maar het omgekeerde komt ook voor aangezien een bibliotheek een openbaar gebouw is: 29% van de jongeren die niet lid zijn van de bibliotheek, komt er wel eens. (Dat is 5% van alle Amsterdamse jongeren). Ze komen er volgens eigen zeggen om te internetten, studeren en boeken te lezen. Bekijken we alle jongeren in Amsterdam, ongeacht of ze lid zijn van de bibliotheek, dan zien we dat in 2010 bijna driekwart van de jongeren wel eens in de bibliotheek komt en bijna de helft minimaal één keer per maand (zie figuur 5.2). Dat betekent dat de bibliotheek een platform is om bijna driekwart van de Amsterdamse jongeren tot en met 17 jaar te bereiken.</p>

4.3 Vraag naar migrantenerfgoed bewoners Nieuw-West

Wat vinden de migranten zelf? Vinden zij dat hun erfgoed of archiefvorming speciale aandacht verdient? Honderd jongeren en volwassenen in de leeftijd van 16-65 jaar uit Nieuw-West namen deel aan onze bewonersenquête. Deze bevolkingsgroep vertegenwoordigt vele potentiële consumenten van tentoongesteld cultureel erfgoed.

Tabel 4.2 Verdeling respondenten bewonersenquête naar etniciteit

De enquête wijst uit dat er haast unaniem waarde wordt gehecht aan de rijke en diverse geschiedenis van Nieuw-West. Dat is wellicht niet verwonderlijk met het oog op de verschillende nationaliteiten en culturen die het stadsdeel herbergt, maar wel toonaangevend.

Migranten uit Nieuw-West blijken daarbij een unieke en positieve relatie met cultureel erfgoed te hebben. Zij geven aan dat ze kansen zien om jonge en toekomstige generaties bewuster te maken van de roots, de tot stand koming en de verdere ontwikkeling van hun culturele erfgoed.

Tabel 4.2 Verdeling respondenten bewonersenquête naar leeftijd

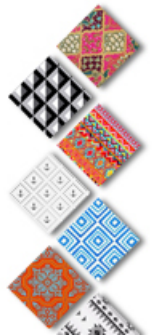
De afgelopen decennia lijken enkele groepen migranten daarom meer aandacht te hebben gekregen voor hun eigen verleden en daarmee, meer aandacht voor hun plaats in de Nederlandse samenleving. Een aantal factoren heeft mogelijk invloed op het ontstaan van historische belangstelling.

Een positieve factor lijkt de mate waarin migranten zich georganiseerd hebben. Organisaties vormden vooral in de eerste jaren een afspiegeling van de situatie in het land van herkomst en zorgen daarmee voor een bron van historische continuïteit in de vorm van politieke, sociale of geografische verbanden.

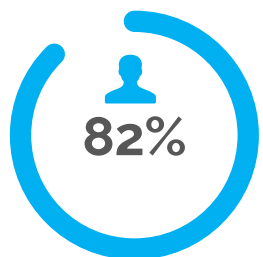
De verwachting van tijdelijk verblijf heeft juist een negatieve invloed. Wanneer migranten veronderstellen dat zij binnen afzienbare tijd zullen terugkeren naar het land van herkomst, leidt dit aan beide zijden tot verwaarlozing van hun aandeel in de geschiedenis.

Een derde factor kan een specifieke gebeurtenis zijn die historische belangstelling stimuleert. Bijvoorbeeld een herdenking, een jubileum, een calamiteit, of een politieke of economische verandering.

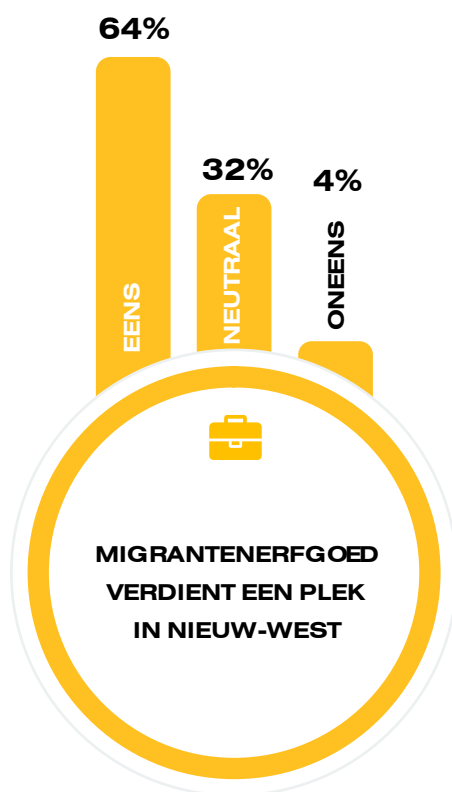
Vaak leidt de toegenomen interesse in het eigen verleden tot de vraag om erkenning daarvan door de Nederlandse samenleving, bijvoorbeeld in de vorm van een herdenking, monument, museum of viering.

**CULTUREEL ERFGOED IS EEN
BELANGRIJK ONDERDEEL
VAN MIJN IDENTITEIT**

**IS ZICH BEWUST
VAN EIGEN
CULTUREEL
ERFGOED EN GEEFT
HIER INVULLING AAN**

**IS GEINTERESSEERD IN
CULTUREEL ERFGOED
VAN DE ANDER**

- Cultureel erfgoed blijkt een belangrijk onderdeel van de identiteit van de ondervraagden te vormen.
- Bewoners van Nieuw-West geven aan zich bewust te zijn van hun eigen culturele erfgoed en geven hier actief invulling aan door het in ere houden van en deelnemen aan tradities uit het thuisland.
- 64% van de ondervraagden vindt dat migrantenerfgoed een plek verdient in Amsterdam.
- Opvallend is verder dat 74% van de ondervraagden geïnteresseerd en niet volledig bekend met het migrantenerfgoed van andere bevolkingsgroepen.

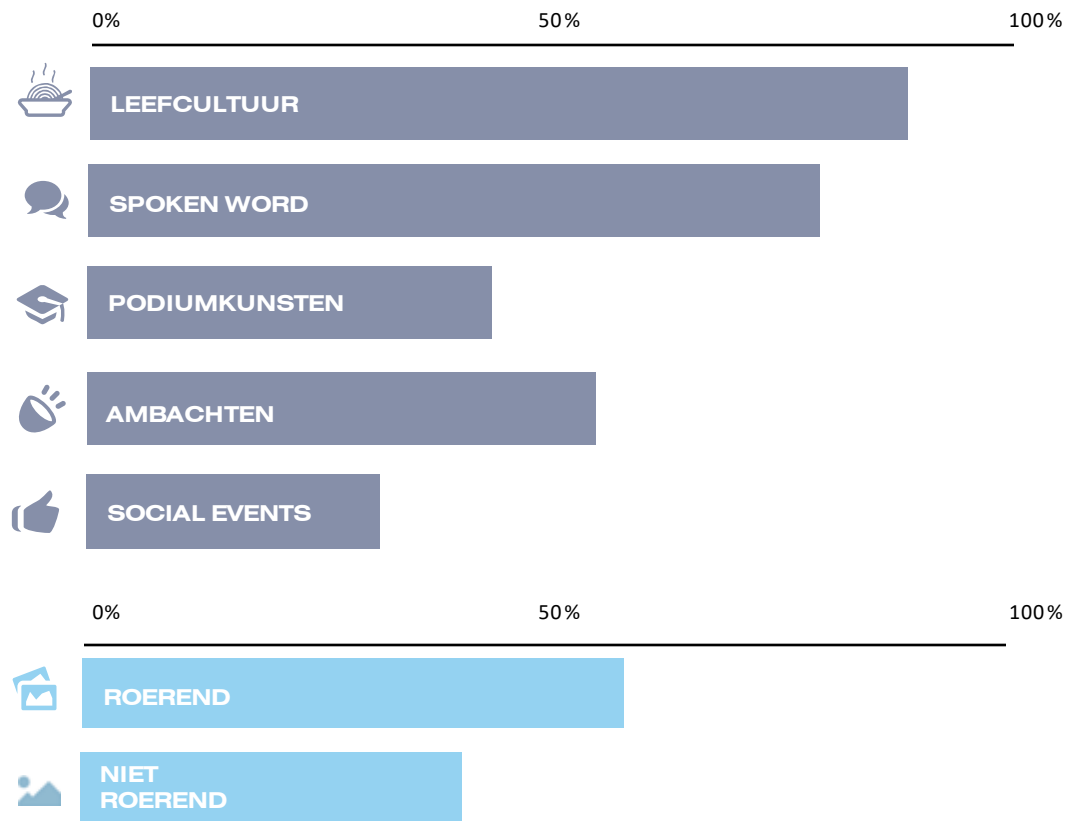
Figuur 4.3 Uitslag bewonersenquête identiteit , Onderzoek onder 100 bewoners van het stadsdeel Nieuw-West. Zie bijlage III

FOTO: Ik, Driss de musical

Bron: bartoomen.nl

Figuur 4.4 Uitslag bewonersenquête; cultureel erfgoed opgedeeld naar belangrijkste vorm

De bewoners is gevraagd aan te geven wat zij als belangrijk erfgoed beschouwen in termen van waardering, identificatie en belangrijkheid voor toekomstige generaties.

Leefcultuur en spoken word blijken daarbij de meest belangrijke vormen van immaterieel erfgoed. Respondenten gaven aan dat actieve participatie erg belangrijk is: zo willen jongeren bijvoorbeeld literatuur of spoken word/storytelling 'belevén'. Wat ook naar voren kwam is dat erfgoed 'raakt' als traditionele ambachten herleven, zoals bij de barbier en het weven van oosterse tapijten, toegepaste hennakunst of theeceremonies.

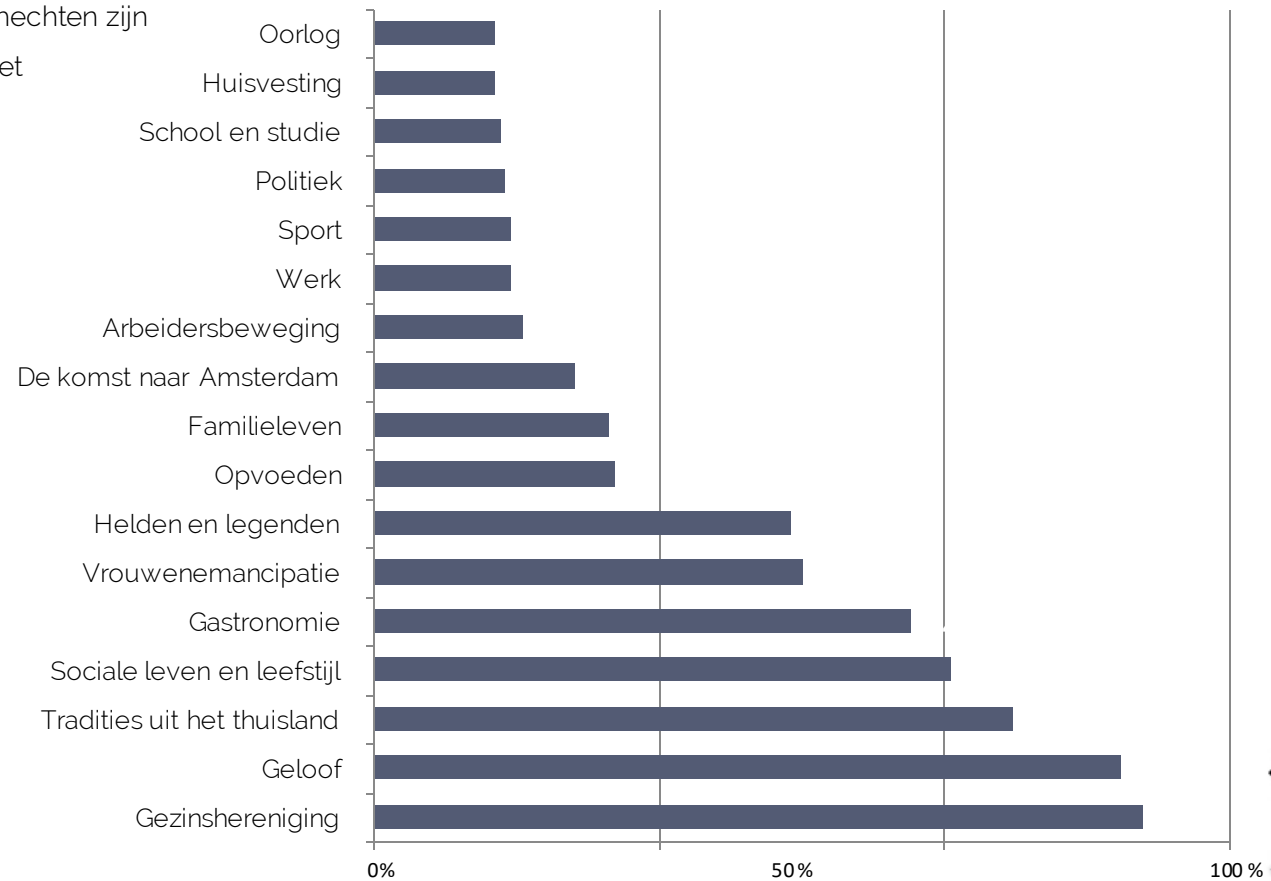
Opvallend genoeg bleek de categorie social events (stoeten, rituelen, feesten, vieringen) het minst van belang. Wellicht komt dat door de vele lokale faciliteiten die reeds geboden worden om de eigen feesten te vieren.

Wat betreft materieel erfgoed geniet roerend erfgoed de voorkeur boven monumenten en landschappen.

De erfgoedthema's waaraan de bewoners de meeste waarde hechten zijn geloof, gezinshereniging, sociale leven en leefstijl tradities uit het thuisland

Hiernaast in **figuur 4.5** is de volledige uitslag weergegeven.

Figuur 4.5 Erfgoedthema's naar waardebeoordeling

Tabel 4.5 toont een kansenmatrix van de meest identificeerbare thema's in relatie tot kansen in beleving van erfgoedvorm.

	Materieel erfgoed ←		→ Immaterieel erfgoed				
	ROEREND materieel erfgoed	ONROEREND materieel erfgoed	SPOKEN WORD <small>Oraal erfgoed (vertelcultuur, dialect)</small>	PODIUMKUNSTEN <small>Podiumkunsten en muziek (dans, muziek, theater, circus, performances)</small>	SOCIAL EVENTS <small>Sociale gewoonten en gebruiken (stoeten, rituelen, feesten, vieringen)</small>	LEEFCULTUUR <small>Natuur & universum (leefcultuur, gewoonten en gebruiken i.v.m. voedsel of de natuur)</small>	AMBACHTEN <small>Ambachten (ambachtelijke vaardigheden en technieken)</small>
Tradities uit het thuisland	VERZADIGD	ENIGSZINS ONVERZADIGD	ENIGSZINS VERZADIGD	VERZADIGD	ENIGSZINS ONVERZADIGD	ENIGSZINS VERZADIGD	ENIGSZINS ONVERZADIGD
Sociale leven en leefstijl	VERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	VERZADIGD	ENIGSZINS ONVERZADIGD	ENIGSZINS ONVERZADIGD	ONVERZADIGD
De komst naar Amsterdam							
Familieleven							
Geloof	VERZADIGD	ONVERZADIGD	ENIGSZINS ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD
Werk							
School en studie							
Politiek							
Huisvesting							
Vrouwenemancipatie							
Opvoeden							
Arbeidersbeweging							
Sport							
Gastronomie							
Gezinshereniging	ENIGSZINS VERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD	ONVERZADIGD
Helden en legenden							
Oorlog							

VERZADIGD
ENIGSZINS VERZADIGD
ENIGSZINS ONVERZADIGD
ONVERZADIGD

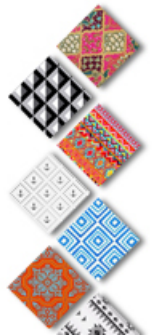
Tabel 4.5 Kansenmatrix cultureel erfgoed, opgedeeld naar erfgoedvorm (zie bijlage IV)

4.4 Best Practices

Na het uiteenzetten van het aanbod aan migrantenerfgoed, een overzicht van de cultuurparticipatie van de bewoners van Nieuw-West en vraag naar migrantenerfgoed vanuit deze bevolkingsgroep is het van belang enkele best practices wat betreft het tentoonstellen van migrantenerfgoed uiteen te zetten.

Van belang daarbij is voorbeelden aan te geven van het tentoonstellen van migrantenerfgoed waarop in de toekomst aanvullingen zouden kunnen worden gegeven. De voorbeelden zijn het resultaat van aan de hand van deze quickscan betreffen verworven informatie door de desk research, brainstormsessies, een bewonersenquête en gehouden diepte-interviews.

De best practices kunnen deel uitmaken van vervolprojecten op het gebied van migrantenerfgoed inzake het inventariseren van bestaande collecties op dit gebied. Meer over de wijze van verzamelen komt aan de orde in hoofdstuk 6.

Best Practice: Ziezo Marokko Tropenmuseum

De tentoonstelling ZieZo Marokko bestond uit een tentoonstelling, een educatief aanbod, een landelijk busproject, een Amsterdams buurtproject, randprogrammering en merchandise. Het project stelt zich ten doel een bezoekersbeleving aan te bieden die de volgende punten omhelst:

1. Meer begrip van culturele diversiteit: inzicht in verschillende perspectieven en waarden.
 2. Beter begrip van verschillen en overeenkomsten tussen mensen en culturen
 3. Deelnemers ontdekken de diversiteit aan verhalen en personen van Marokkaanse afkomst, leren verschillen en overeenkomsten te respecteren en voelen zich na afloop meer verbonden met de Marokkaanse cultuur, c.q. Marokkaanse Nederlanders.
 4. Meer begrip van (persoonlijke) achtergronden, Marokkaanse migratiegeschiedenis en de gedeelde geschiedenis NL-Marokko;
 5. Meer kennis van en inzicht in de wereldwijde verbindingen en het (im)materiele erfgoed van Marokko, gespecificeerd in de volgende onderdelen: taal en schrift, kleding en sieraden, beeldende patronen, geuren en smaken.
-

Vijf eeuwen migratie

Het Centrum voor de Geschiedenis van Migranten (CGM) richt zich op historisch onderzoek naar de komst en aanwezigheid van migranten in Nederland en Vlaanderen en wil een bijdrage te leveren aan het opsporen en toegankelijk maken van de erfgoedbronnen met betrekking tot de geschiedenis van migranten in Nederland en Vlaanderen. Het project Vijfeeuwenmigratie.nl verhaalt over de migratiegeschiedenis van Nederland. Op deze website kunnen boeken, foto's, verhalen en documenten van en over migranten, die nu nog in afzonderlijke erfgoedinstellingen opgesloten liggen, met één zoekopdracht op het scherm verschijnen.

vijf
eeuwen
migratie

Keti Koti Festival

Het Keti Koti Festival is een jaarlijks terugkerende feestdag ter viering van de afschaffing van de slavernij. De naam stamt uit het Sranantongo en betekent Ketenen Gebroken. Op 1 juli 1863 schafte Nederland de slavernij af in Suriname en op de Nederlandse Antillen. Er kwamen ruim 45.000 oorspronkelijk Afrikaanse tot slaaf gemaakten vrij, van wie 34.441 in Suriname. Sindsdien wordt het einde van de slavernij elk jaar op 1 juli gevierd.

Het festival geeft een podium aan initiatieven vanuit de Surinaamse en Antilliaanse gemeenschap in Nederland. Het is de bedoeling te komen tot een herdenking en een viering met een festival dat niet alleen de direct betrokkenen maar uiteindelijk alle Nederlanders van iedere culturele achtergrond aanspreekt. In Nederland wordt door velen gepleit om 1 Juli tot nationale feestdag te verklaren.

SUQ ArtFest

Broedplaats De Vlucht organiseerde op zaterdag 10 oktober 2015 het SUQ ArtFest. Een op de Arabische suq geïnspireerd kunst- en cultuurfestival in Amsterdam Sloterveer: een Subcultural Upcoming Quarter. Diverse (inter)nationale (gast)kunstenaars werkten samen aan het SUQ ArtFest.

509 after Fest

Gemeente Amsterdam Nieuw-West

BROED PLAATSEN DAGEN 2016

10 sep
t/m 2 okt

8 workshops | open ateliers | exposities | optredens | workshops | tentoonstellingen
www.broedplaatsendagen.nl

Mijn vader, de expat + Oumi

Een filmproject waarin het verhaal als erfgoed centraal staat.. Filmmaker Abdelkarim El-Fassi maakte een documentaire over zijn vader, bedoeld voor het familiearchief. Acteur Nasrdin Dchar begon met het theaterstuk Oumi, geschreven door Maria Goos, voor een klein publiek. Deze verhalen over opoffering, de zoektocht naar een identiteit en migratie kwamen door hun zelfde achtergrond samen en hebben inmiddels voor vele uitverkochte avonden gezorgd in o.a. Koninklijk Theater Carré in aanwezigheid van Koningin Maxima. In de documentaire Mijn vader, de expat beschouwt Abdelkarim El-Fassi zijn vader niet als gast en arbeider, maar als mens. Hij vraagt hem naar zijn dromen, angsten en hoe hij terugkijkt op zijn komst naar Nederland. De documentaire roept vragen op over het gevoel van 'thuis', acceptatie en de zoektocht naar een eigen identiteit. De monoloog Oumi (mijn moeder) van Nasrdin Dchar en geschreven door Maria Goos, gaat over het leven van Habiba, een Marokkaanse vrouw die vanuit Marokko in Steenbergen terecht kwam. Hoe ze opgroeide in het bergdorpje Touasitte, waarom ze naar Nederland kwam en hoe dat haar leven veranderde. En over één van haar zonen die acteur werd: Nasrdin, die zich vaak ingeklemd voelt tussen loyaal zijn aan het land waar zijn wortels liggen (Marokko) en loyaal zijn aan het land waarin hij leeft (Nederland).

MIJN VADER, DE EXPAT + OUMI

Abdelkarim El-Fassi Nasrin Dohar

5. CONCLUSIES

Het Nieuw West van vandaag de dag kan niet worden begrepen zonder zijn diverse verleden. Minderheden hebben een positief verschil gemaakt voor het stadsdeel, en dit verdient meer erkenning.

De geschiedenis van Amsterdam is nauw verbonden met migratie. Dit geldt in het bijzonder voor het stadsdeel Nieuw-West. Migrantenerfgoed is een tastbaar aspect van de verregerende globalisering van de wereld in onze tijd, die wordt gekenmerkt door nieuwe uitdagingen op het vlak van sociale integratie en de nieuwe rollen die zijn weggelegd voor culturele instellingen.

De participatie in en de vraag naar cultureel erfgoed met betrekking tot migranten blijkt voor de inwoners Amsterdammers uit Nieuw-West nauw verbonden met het beschikbare aanbod van migrantenerfgoed in Nieuw-West en de stad Amsterdam als geheel. De wens voor het meer tentoonstellen van migrantenerfgoed staat gelijk aan het vervullen van een verlangen ramen te hebben naar zowel verleden als toekomst.

Meer verscheidenheid in het aanbod van kunst en cultuur zou een meer divers publiek kunnen aantrekken. Meer cultuur-historisch besef kan er verder voor zorgen dat de nadruk op de verschillen tussen de verschillende bevolkingsgroepen in de huidige samenleving plaats kan maken voor het oog voor overeenkomsten en daarmee meer begrip voor de ander.

Nieuw-West wil vertellen over het rijke migratieverleden van haar bewoners en wil dit delen met een zo breed mogelijk publiek. Het erfgoed van migranten en de verhalen die ze vertellen zijn niet onveranderlijk; nieuwe inzichten en een veranderende samenleving leiden altijd weer tot nieuwe contexten en verbanden.

Met het cultureel erfgoed dat zij wil tentoonstellen bouwt het project Westside Roots aan het verankeren van een meervoudig historisch perspectief waarmee inwoners zich kunnen identificeren.

5.1 Herkenning in het cultuurlandschap

Uit de enquête en interviews (zie bijlage I) blijkt dat het publiek in Nieuw-West het in groten getale laat afweten omdat het zich niet of nauwelijks herkent in het huidige culturele programmeringsaanbod.

Migratie zien wij bij uitstek als een thema dat de Amsterdammers kan binden. Weliswaar zal een groot deel van de inwoners zich niet zien als migranten, de geschiedenis van de stad blijkt door de eeuwen heen nauw verbonden met migratie. Het vertegenwoordigen van migranten in het culturele landschap zal sociale uitsluiting (social exclusion) helpen tegengaan.

Social exclusion is het (on)bedoeld uitsluiten van bepaalde groepen mensen, waardoor zij niet volledig kunnen participeren binnen de samenleving. Erfgoed is volgens specialisten daarbij geen onschuldig begrip, het kan een machtig vehikel zijn van insluiting en uitsluiting.

In het cultuuraanbod bestaat momenteel een onderscheid in populair en klassiek repertoire, hetgeen verschillende doelgroepen bereikt. De 1^e, 2^e en 3^e generatie migranten nemen vooral deel aan de populaire cultuur. Een gebrek aan herkenning in het klassieke repertoire lijkt hierbij een belangrijke oorzaak. Als iemand iets van zichzelf herkent in een voorstelling of tentoonstelling voelt hij (zij) zich er meer toe aangetrokken. Ook zal deze persoon sneller anderen erop attenderen dan wanneer hij/zij niets herkent.

Musea zouden in dit opzicht het tegenovergestelde kunnen bereiken, social inclusion, door tentoonstellingen en programma's te ontwikkelen die representatief en aantrekkelijk zijn voor de gehele samenleving.

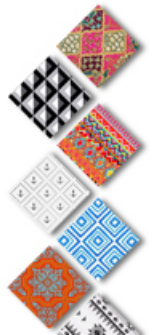

Er bestaat dan ook een grote behoefte aan inzicht in en de mogelijkheid tot kennisvergaring wat betreft cultureel erfgoed onder de (klein)kinderen van migranten die op zoek zijn naar de geschiedenis van hun (groot)ouders. Tot op heden kunnen zij hiervoor nauwelijks terecht in Nederlandse archieven en musea. Dit geldt overigens ook voor andere groepen in de samenleving, zoals scholieren, studenten, journalisten en beleidsmedewerkers, die regelmatig op zoek zijn naar meer informatie en nieuwe perspectieven op dit terrein.

Ook in de publieke beeldvorming, documentatie en presentatie van de Nederlandse geschiedenis blijkt de rol en invloed van migratie en migranten daarop vooralsnog vrij onderbelicht. Ook wat betreft de meer specifieke migratiegeschiedenis van Amsterdam en de rol en betekenis van migratie binnen de 'Amsterdamse' samenleving en cultuur an sich blijkt kennis op dit vlak geen gemeengoed. Dit geldt ook voor het relatief jonge stadsdeel Nieuw-West.

De consequentie van deze disproportionele afspiegeling van historisch besef kan polariserend werken. De discrepantie resulteert in een exclusief en hiërarchisch begrip van identiteit, waarbij het bestaansrecht als 'Amsterdammer' wordt ontleend aan de hand van opvattingen over hoe lang een bepaalde groep reeds aanwezig was in Amsterdam.

Fyusion wil daarbij helpen om het publieke domein een plek te laten zijn waar we elkaar ontmoeten in plaats van aan elkaar voorbij gaan. Daarmee worden ontmoeting, openheid en begrip voor de ander gestimuleerd.

5.2 Behoeftte aan laagdrempelig en structureel aanbod migrantenerfgoed

Zowel in de bewonersenquête als in gesprekken met betrokkenen kwam naar voren dat er in Amsterdam behoefte bestaat aan een aanvulling op het bestaande cultureel erfgoed in relatie tot migratiegeschiedenis. Het ontbreekt in Nieuw-West en in Amsterdam als geheel momenteel aan instellingen die vanuit het thema 'migratie' opereren of hier continue aandacht aan besteden.

Bewoners en experts geven aan dat zij behoefte hebben aan een laagdrempelige fysieke plek in Nieuw-West waar zij permanent terecht kunnen voor kunst, cultuur, bezinning en reflectie, en waar storytelling en participatieve betrokkenheid van bewoners idealiter een rol spelen.

Uit onze enquête blijkt verder dat zowel de bewoners van Nieuw-West als cultuurexperts een uitdaging zien in het breder trekken van cultuurparticipatie. Bewoners van Nieuw-West zouden graag eigen erfgoed tentoongesteld zien worden, waarmee hun verhalen een meer zichtbaar onderdeel worden van de rijke geschiedenis van Amsterdam.

Een museum is daarbij de ideale plaats voor het permanent tentoonstellen van divers cultureel erfgoed, waarbij herkenning en laagdrempeligheid van belang zijn en gewaarborgd moeten worden.

Museabezoek in Amsterdam blijkt momenteel niet altijd even laagdrempelig en lijkt daarmee meer voorbehouden aan autochtonen en westerse migranten dan aan niet-westerse migranten. Migrantten zien bijvoorbeeld museabezoek geregeld als een hobby van de elite. Cultureel erfgoed behoort idealiter een breed bereik te hebben.

Een tijdens gesprekken met bewoners en experts veel gehoord verwijt is dat de traditionele museologie zich teveel richt op de gegoede burgerij en te weinig aandacht besteedt aan andere groepen in de samenleving, met name groepen met een andere culturele of etnische achtergrond.

6. AANBEVELINGEN

Amsterdam is een van de meest diverse steden ter wereld. Diversiteit vormt evenzeer een uitdaging als een rijke, verbindende waarde die niet genoeg belicht kan worden. Ook in het cultuurlandschap van Nieuw-West liggen nog veel kansen voor het oprapen; kansen die voortvloeien uit de discrepantie tussen de huidige vraag en aanbod van cultureel erfgoed. De diversiteit onder de bevolking kan echter leiden tot het benadrukken van verschil in plaats van verbondenheid als bepaalde groepen zich niet herkennen in het culturele aanbod.

In deze quickscan is naar voren gekomen dat Amsterdammers uit Nieuw-West in vergelijking met bewoners uit andere stadsdelen het minst vaak in musea, galeries en theaters komen. Daarentegen blijken deze personen volgens de enquête wél behoefte te hebben aan meer culturele voorzieningen in hun buurt.

'Kunst en cultuur, voor en door iedereen' is wat het Fonds voor Cultuurparticipatie nastreeft. Meer verscheidenheid in het cultuuraanbod, een beter cultureel historisch besef en sociale spreiding in het kunst- en cultuuraanbod zijn daarbij factoren van belang. Een gebrek aan herkenning en een gebrek aan laagdrempeligheid kunnen echter in de weg van cultuurbezoek van allochtone Nederlanders staan.

Uit de interviews blijkt dat specialisten pleiten voor meer tijdelijke of permanente tentoonstellingen van migrantenerfgoed of het op andere wijze aanbieden van dit soort cultureel erfgoed. Het vertegenwoordigen van migranten in het culturele landschap zal sociale uitsluiting helpen tegengaan.

Migratie kan daarbij als belangrijk onderdeel van onze gedeelde geschiedenis en hedendaagse samenleving naar voren gebracht worden. Op deze manier bouwen we een sterkere samenleving en een betere toekomst. In plaats van dat diversiteit leidt tot het benadrukken van verschil, kunnen initiatieven die de aandacht vestigen op het begrijpen van de geschiedenis en cultuur van "de ander" gestimuleerd worden.

Met name de oprichting van een migratiemuseum zou een krachtig signaal kunnen zijn voor het culturele erfgoed dat migratie aan Amsterdam en Nieuw-West in het bijzonder heeft geschonken. Een museum is daarbij de ideale plaats voor het permanent tentoonstellen van divers cultureel erfgoed.

Vooraf musea, die ervaring hebben in het werken met gemarginaliseerde gemeenschappen en minderheden, zouden een persoonlijke benadering kunnen bieden en de dialoog tussen culturen kunnen ondersteunen.

Migratiemuseum

Een "migratiemuseum" zal daarbij de rol van overbrenger hoogwaardig moeten bekleden. Een rol waar tradities worden doorgegeven, niet alleen van de ene generatie op de andere maar ook tussen bevolkingsgroepen. De creatie van een migratiemuseum is daarom het overwegen waard. Een fysieke, laagdrempelige locatie voor migrantenerfgoed kan bijdragen aan de statusvergroting van Nieuw-West en zou een welkome aanvulling vormen op het huidige cultuuraanbod.

Migratie is het verhaal van een ieder van ons, niet slechts van minderheidsgroepen of van recente nieuwkomers. Een migratiemuseum kan dus onze diversiteit benadrukken als iets positiefs en hierbij de diepte ingaan in plaats van het te verdringen. Hierbij moet de focus liggen op een sterker gevoel van gedeelde identiteit en gemeenschappelijke waarden.

Zodoende kan het museum helpen misverstanden tussen verschillende bevolkingsgroepen af te breken, om daarmee de betrekkingen tussen de gemeenschappen te verbeteren en een hechtere samenleving op te bouwen. Mensen neigen om anders over elkaar te denken zodra ze elkaars verhalen kennen en wanneer ze de huidige omstandigheden in een historische context kunnen plaatsen.

Het museum kan niet alleen de migratiegeschiedenis van Nieuw-West voor een zo groot en divers mogelijk publiek tot leven laten komen voor een breed publiek, het daagt ook op educatieve wijze bezoekers uit hun relatie tot het stadsdeel en haar bewoners te verdiepen. Haar streven is om open, toegankelijk en identificeerbaar te zijn en met behulp van een collectief raakvlak de verbindingen tussen verschillende bevolkingsgroepen in Amsterdam te vergroten middels de kenmerken inclusiviteit, nieuwsgierigheid en betrokkenheid.

Het museum als kenniscentrum toont deskundigheid ten aanzien van het diverse culturele erfgoed en ontwikkelt zich continu als sleutelfiguur in de aanbieder van cultureel erfgoed.

De oprichting van een migratiemuseum in Nieuw-West zou in lijn zijn met de roep van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor vraaggericht werken bij cultuurinstellingen en met name het vestigen van aansprekende culturele instellingen in achterstandswijken. Op deze wijze kunnen zowel aanbod als deelname onder de wijkbewoners gestimuleerd worden. Ook kunnen op deze wijze een kennismaking en verbinding tot stand worden gebracht tussen het traditionele publiek en dit nieuwe publiek ter bevordering van wederzijds begrip.

De resultaten van deze quickscan leveren enkele concrete handvatten op die invulling geven aan de eventuele vorm, levensvatbaarheid, locatie, rendabiliteit en de doelgroep van een te ontwikkelen migratiemuseum. Een platform waar volgens de bewoners van Nieuw-West behoefte aan is. In de volgende subhoofdstukken zullen we verder ingaan op concrete aanbevelingen voor een migrantenmuseum aan de hand van de bevindingen van de quickscan, wat betreft thema's en de waardering van erfgoed.

Vervolgens zal ingegaan worden op de volgende stappen wat betreft de oprichting van een migrantenmuseum en de factoren waarmee rekening gehouden moet worden.

FOTO: El Hizra Literatuurprijs 2015

Bron: shayed photography

6.1 Thema's

Zoals in voorgaande hoofdstukken behandeld is, zijn de bewoners van Nieuw-West met name geïnteresseerd in de volgende thema's:

TRADITIES THUISLAND	GELOOF
SOCIALE LEVEN EN LEEFSTIJL	GEZINSHERENIGING

Bij de bovenstaande thema's liggen vooral kansen omdat er op deze specifieke punten nog weinig wordt aangeboden. In de tabellen in de bijlagen is schematisch weergegeven welke vormen van erfgoed met betrekking tot deze thema's nog veelal onbenut zijn in Nieuw-West.

Voorbeelden van expositiethema's kunnen hierbij zijn:

1. Koffers van onze vaders bij vertrek naar Nederland
2. Contact met het thuisland met cassetteband, video of brief
3. Taalinnovaties in Nieuw -West
4. Gemixte huwelijken in Nieuw-West

6.2 Hoe waardeert men erfgoed?

Immaterieel erfgoed omvat in zekere zin al het erfgoed

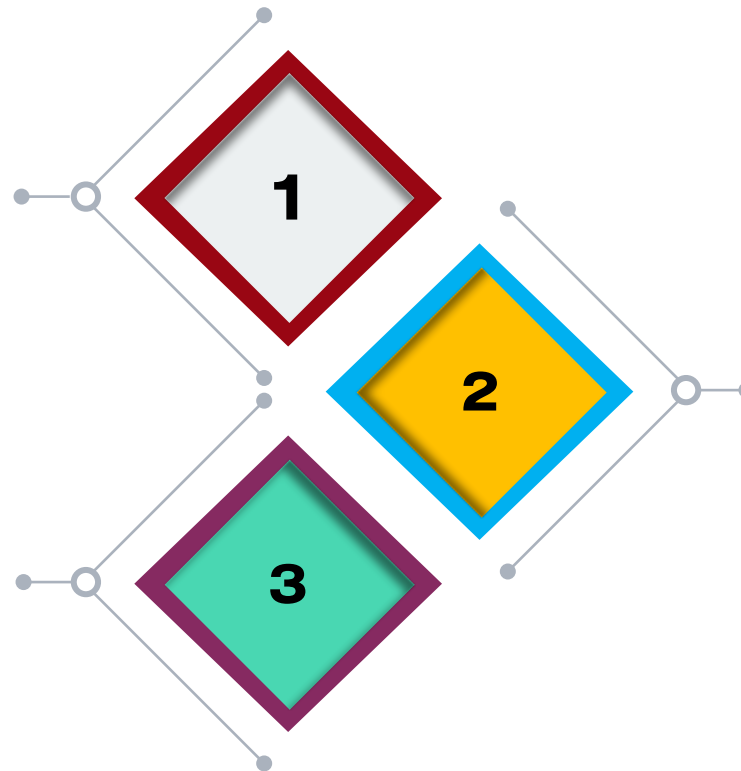
Materieel erfgoed heeft een directe relatie met het immateriële erfgoed.

In feite versterken ze elkaar. Het ene krijgt vaak pas betekenis door het andere. Ook voor materieel erfgoed, roerend en onroerend, geldt dat de kern ervan ligt in de betekenis die eraan wordt gegeven.

En die is niet tastbaar.

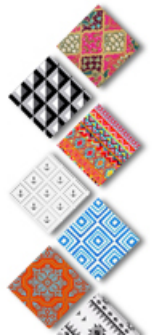
Participatieve betrokkenheid is een voorwaarde voor een gedegen verzamelproces

Verzamelen is geen lineair traject met als einddoel de toevoeging van een object aan een collectie. Verzamelen is als een continu groepsproces van identificeren, bespreken, presenteren, tegenspreken, bewaren, afwijzen van items in hun samenhang.

Het is onmogelijk om de volledige reikwijdte van een ritueel of traditie in een museum te bewaren.

Als musea een bijdrage leveren aan het levend houden van een traditie bestaat er een gevaar de traditie te folkloriseren, maar dit hoeft niet noodzakelijk zo te zijn. Opnieuw is het de gemeenschap die de keuze maakt in hoeverre daar aan mee te doen of niet. Waar een museum of erfgoedinstelling voor moet uitkijken is dat het de traditie niet moedwillig verandert om het beter bij de huidige context te laten passen..

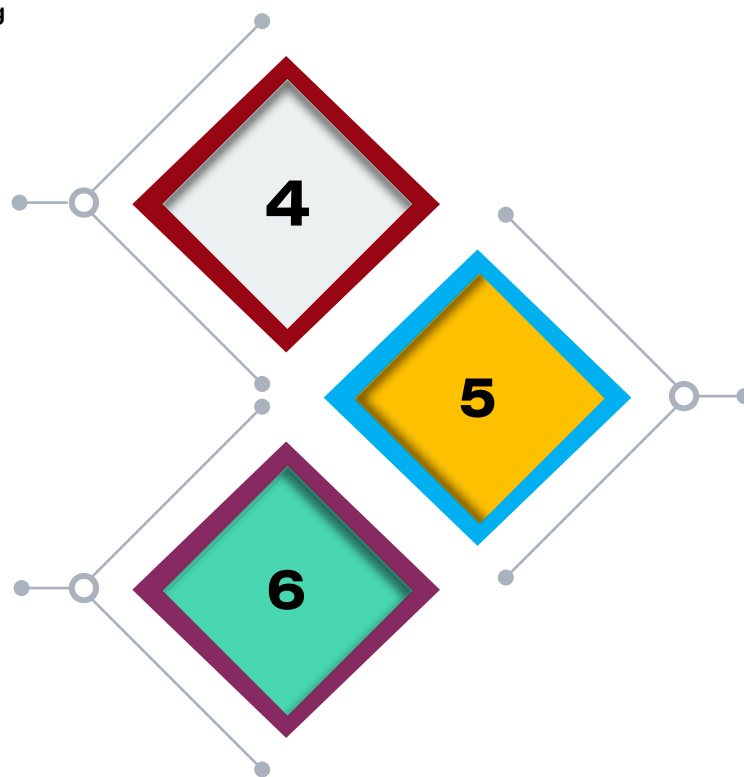

Vertrouwen is een voorwaarde voor verwerving

1. Lange adem is vereist voor follow- up en het zelfversterkend effect van de inspanningen (feedback loop) van verworven materiaal
2. Inzicht bieden in reeds verworven gerelateerde collecties is belangrijk om potentiële archiefvormers te overtuigen van het belang van overdracht.
3. Er moeten antwoorden zijn op kritische vragen over openbaarheid, selectie, eigendom, auteursrecht etc.
4. Waardering en selectie van verworven materiaal mogen geen 'blackbox' zijn en misschien participatief georganiseerd worden.

Neutraliteit is een voorwaarde voor brede identificeerbaarheid

Veel projecten waarbij archiefinstellingen archiefmateriaal creëren hebben een activistische nevendoelestelling; vanuit educatief oogpunt is dat te rechtvaardigen maar het kan averechts werken op de verwervingsdoelstellingen.

Verschillende etnische groepen moeten niet in groepsverband benaderd worden

1. Verwerving via derden is relatief efficiënt - ontsluiting en beschikbaarstelling.
2. Migrantenorganisaties kunnen gefaciliteerd worden met instructies over basis archiefvaardigheden.
3. Archiefinstellingen moeten bereid zijn mee te werken aan 'non-custodiaal' beheer van migrantenerfgoed.
4. Oral history is een serieuze bron maar de schepping en het gebruik ervan is aan voorwaarden gebonden om te zorgen voor optimale geldigheid en mogelijkheden tot raadpleging en verificatie.

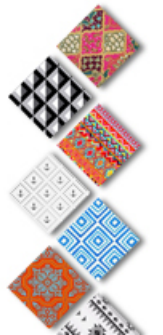
6.3 Volgende stappen

De uitgangspunten bij het opzetten van een migratiemuseum in Nieuw-West kunnen gebaseerd worden op ervaringen en initiatieven van buitenlandse instellingen tot de oprichting van migratiemusea . Op deze wijze kan er van 'best practices' gebruik gemaakt worden, daar er in bepaalde landen reeds verkennend onderzoek heeft plaatsgevonden of er reeds instellingen bestaan die migrantenerfgoed een permanent plaats bieden. Op deze wijze zullen onze voorstellen voor innovatief, creatief en ambitieus maar ook realistisch zijn.

De volgende stappen in het opzetten van een migratiemuseum zijn allereerst het gezamenlijk met stakeholders ontwikkelen van uitgangspunten en vormgeven van het concept. Daarbij zal onder andere worden gekeken naar de toegevoegde waarde, mogelijke obstakels, de wijze van tentoonstellen en concrete ideeën voor tentoonstellingen.

Tijdens een expertmeeting kan er nader ingegaan worden op de best practices op dit gebied, om zodoende te leren van ervaringen met het opzetten van migrantenmusea of het permanent tentoonstellen van migrantenerfgoed in verschillen landen.

Van belang daarbij is de participatie van de migrantengroepen zelf in het concept, om zodoende deze groepen te versterken en een meer inclusieve samenleving te bieden.

6.3.1 Expertmeeting

Van belang bij het opzetten van een migratiemuseum is allereerst het gezamenlijk met stakeholders ontwikkelen van uitgangspunten en vormgeven van het concept. Daarbij zal worden gekeken naar de volgende punten:

- De toegevoegde waarde
- Mogelijke samenwerkingsverbanden
- Mogelijke obstakels
- De wijze van tentoonstellen
- Evaluatie van bestaand migrantenerfgoed
- Evaluatie van migrantenerfgoed
- Concrete ideeën voor tentoonstellingen
- Strategie/outreach

Het doel van de expertmeeting is de bewustwording op gang te brengen en draagvlak te creëren met het oog op een duurzame implementatie. Ten aanzien van stakeholders moet men denken aan vertegenwoordiging vanuit politiek, onderwijs, kunst en cultuur sector, overheid, media en het maatschappelijk middenveld.

De sleutelfiguren bestaat uit zoveel mogelijk verschillende culturen waarbij een pluriforme vertegenwoordiging de diversiteit in het stadsdeel zo goed mogelijk dekt. Van belang is dat er zich onder de stakeholders een groep van bewoners bevindt. Van belang is namelijk de participatie van de migrantengroepen zelf in het concept, om niet alleen gebruik te maken van de kennis van de doelgroep, maar ook zodoende deze groepen te versterken en een meer inclusieve samenleving te bieden.

Tijdens een expertmeeting kan er nader ingegaan worden op de best practices op het gebied van het opzetten van een migrantenmuseum of het op andere wijze permanent tentoonstellen van migrantenerfgoed. Zodoende kan men leren van deze ervaringen in verschillen landen. We zullen hier in het volgende subhoofdstuk verder op ingaan.

6.3.2 Leren van best practices

Aan het einde van de vorige eeuw zijn er verschillende migratiemusea geopend in heel Europa, terwijl andere musea hun collecties verrijkt hebben met thema's zoals emigratie, immigratie, culturele diversiteit en interculturele dialoog.

De Europese koepelorganisatie NEMO (*Network of European Museum Organisations*) houdt zich onder andere bezig met de vraag hoe musea beter kunnen inspelen op de diverse samenleving. Zij stellen dat musea de interculturele dialoog kunnen helpen bevorderen.

Bij het specifiek opzetten van een migratiemuseum zijn volgens NEMO vooral ownership en herkenning van belang, terwijl er met tal van andere factoren rekening gehouden moet worden.

Fyousion zal een aantal punten uiteenzetten die van belang zijn bij het opzetten van een migratiemuseum en die voortkomen uit de ervaringen uit het buitenland, waar verschillende migratiemusea zijn opgezet evenals andere initiatieven om migrantenerfgoed een permanente plaats te bieden.

Concept

Van belang is allereerst een helder concept uiteen te zetten in het opzetten van een migrantenmuseum. Vragen die naar voren kunnen komen bij het definiëren van het concept van het migratiemuseum zijn daarbij:

- Welke specifieke migrantengroepen komen in aanmerking voor tentoonstellingen?
- Welke historisch tijdperk is relevant?
- Richten exhibities zich op een algemeen onderwerp vanuit verschillende groepen in de samenleving?
- Hoe kunnen doelgroepen worden opgenomen in de ontwikkeling van het concept?

Wanneer eenmaal een helder concept is gedefinieerd, zal er met verschillende factoren rekening gehouden worden die de kwaliteit en juiste afspiegeling van de migrantencollecties waarborgen.

Om de collecties representatief te laten zijn is het belangrijk vanaf dag 1 migrantengroepen in het concept van een migratiemuseum te betrekken wat betreft het concept, de aan te werven of te beoordelen collecties en het vervolgproces.

Het uitgangspunt hierbij is dat een van de taken van een museum is om mensen een samenleving te bieden waar ze zich thuis voelen door middel van hun collecties. Zo is er een reeks aan initiatieven bekend van best practices uit de museumsector die zich richten op het werken met migrantengroepen en zodoende de dialoog tussen culturen helpen faciliteren.

Dit alles zou ook betekenen dat afgevaardigden van deze groepen terechtkomen onder leden van het toekomstige personeel. Dit blijkt in verschillende aanbevelingen vanuit best practices in het buitenland als voorwaarde voor geslaagde projecten op het gebied van migrantenerfgoed.

Ownership

Het vertrouwen van een divers publiek zal eerder worden bereikt als de diversiteit wordt weerspiegeld in het personeel van de instelling. Wanneer de samenstelling van cultuurmedewerkers in de door de overheid gefinancierde culturele instellingen geen afspiegeling zijn van de diversiteit van de samenleving, kunnen medewerkers zich van de behoeften van het publiek 'vervreemden.

Verschillende projecten op het gebied van migratie hebben de diversiteit onder het personeel als voorwaarde gesteld voor het succes ervan. Zodoende kan het museum een afspiegeling vormen van de diversiteit van de samenleving.

Een aanvullende mogelijkheid is eveneens bestaan personeel of nieuw autochtoon personeel te betrekken in het opdoen van interculturele competenties om zodoende bij te dragen aan de stap van een multiculturele naar een interculturele maatschappij.

Herkenning

Uit de quickscan kwam naar voren dat herkenning van belang is omdat een gebrek aan herkenning in de weg kunnen staan van cultuurbezoek van allochtone Nederlanders.

Op Europees niveau wordt de herkenning van culturele diversiteit gezien als een aanvulling op de mensenrechten, waarbij de interculturele dialoog niet kan bestaan zonder de erkenning van culturele diversiteit. Culturele diversiteit wordt echter behalve als een aanwinst voor een samenleving als een gevaar beschouwd omdat het segregatie in de hand kan werken.

Daarom wordt er aanbevolen samen te werken met diverse gemeenschappen en instellingen om sociale uitsluiting van groepen te voorkomen. Social inclusion wordt daarbij bereikt door tentoonstellingen en programma's te ontwikkelen die representatief en aantrekkelijk zijn voor de gehele samenleving en waarbij deze diverse instellingen betrokken zijn. In het tentoonstellen van migrantenerfgoed zijn daarom behalve herkenning samenwerkingsverbanden belangrijk.

Collecties

Vragen die bij het tentoonstellen van migrantenerfgoed van belang zijn zijn:

- Hoe kunnen de verschillende tentoonstellingen verschillende perspectieven en verschillende interpretaties bieden?
- Wat is de relatie tussen individuele objecten, persoonlijke geschiedenissen en de migratiegeschiedenis in het algemeen?
- Raken de geselecteerde objecten en de manier waarop ze worden gepresenteerd aan culturele of religieuze taboes? Was dit een bewuste en weloverwogen keuze?
- Welke taal wordt gebruikt voor teksten, media en bijbehorende materialen?

Voorwerpen die te maken hebben met migratie zijn vaak van belang door de persoonlijke betekenis van het object en de bredere historische context en daarmee het belang voor de bezoekers. Als migranten de kans krijgen om hun eigen verhalen te vertellen kan dit leiden tot nieuwe perspectieven en inzichten in hun ervaringen en impressies.

Succesvolle projecten in Europa op het gebied van culturele diversiteit blijken met succes ingespeeld te hebben op de behoeften van hun diverse doelgroepen, met behoud van de integriteit van hun programmering. Ze slaagden erin om diverse gemeenschappen te betrekken door het stimuleren van echte participatie en co-creatie.

Een migrantenmuseum zou daarbij dit alleen kunnen bereiken wanneer het openstaat voor collaboratieve modellen van het ontwerpen van het concept, strategieën en doelen.

Een inclusieve benadering zou ook moeten betekenen dat er ruimte gemaakt wordt voor het betrekken van vluchtelingen en asielzoekers. Deze zorden inmiddels bij verschillende culturele projecten in Europa worden ingezet om wederzijds begrip te stimuleren.

Evaluatie bestaand migrantenerfgoed

Migratie en culturele diversiteit zijn nog niet expliciet onderwerpen binnen bestaande collecties van musea. Echter, bestaande collecties of objecten kunnen worden herzien en opnieuw onderzocht vanuit dit perspectief. Bestaande museummedewerkers zouden dit kunnen doen, maar het moet in samenwerking gebeuren met deskundigen en belangengroepen.

Bij het zoeken door en herwaarderen van bestaande collecties, moet er rekening mee worden gehouden met het gegeven dat een behoorlijk aantal collecties is ontstaan in het kader van koloniale en mogelijk racistische opvattingen, en zijn beïnvloed door hen. De oorspronkelijke context van collecties zou daarom moeten worden gereconstrueerd om zodoende nieuwe perspectieven mogelijk te maken.

Dit laatste is met name van belang inzake het slavernijverleden van Nederland.

Acquisitie nieuw migrantenerfgoed

Naast het opnieuw onderzoeken en opnieuw verkennen van bestaande migrantencollecties, zouden musea actief op zoek moeten naar nieuwe collecties of objecten die verband hebben met migratie en culturele diversiteit. Er zijn verschillende manieren om dit te doen.

Als het gaat om het verzamelen van collecties over migratiegeschiedenis kunnen verenigingen en organisaties van mensen met een migrantenachtergrond de belangrijke eerste aanknopingspunten zijn. Deze organisaties moeten zich bewust zijn van de activiteiten van het museum en worden uitgenodigd om te helpen de collecties te ontwikkelen.

Verder zijn collecties in gemeentelijke en nationale archieven belangrijke potentiële bronnen over migratiegeschiedenis. Ook zijn culturele evenementen potentiële bronnen voor het verwerven van migrantenerfgoed. Zoals aangegeven is het incorporeren van migranten zelf van belang in het gehele proces, wat ook geldt voor de acquisitie van migrantenerfgoed. Een proces van participatief verzamelen is daarom van belang.

Wijze van tentoonstellen

Tijdelijke exposities zijn bijzonder goed geschikt voor het aanpakken van actuele thema's en het uitproberen van verschillende vormen van tentoonstellen. Met name jubilea bieden de mogelijkheden voor het koppelen van het verleden met het heden. Zij blijken meer publieke aandacht te genereren en kunnen de mogelijkheden voor het verwerven van externe financiële middelen openen. Ze kunnen tevens samenwerkingen met nieuwe partners stimuleren.

Tijdelijke tentoonstellingen kunnen eveneens worden gebruikt om trends weer te geven maar ook om de discussie over een bepaald onderwerp op gang te brengen.

Een andere mogelijkheid van tijdelijke tentoonstellingen is het tentoonstellen op locaties buiten het museum om, wat bezoekersgroepen kunnen inspireren die het museum nog niet heeft bereikt. Hiermee kunnen onderwerpen inzake migrantenerfgoed onder de aandacht van een nieuw publiek gebracht worden.

Permanente tentoonstellingen zouden onderhevig moeten zijn aan langdurige innovatiecycli. Gedeeltelijke of volledige veranderingen hebben vaak een zeer lange planningsfase en vereisen aanzienlijke financiële inbreng. Om ervoor te zorgen dat de musea beter migratiegeschiedenis en culturele diversiteit vertegenwoordigen, raden diverse organisaties aan dat ze ook veranderingen in hun permanente tentoonstellingen maken.

Het museum zou daarbij nieuwe elementen kunnen introduceren in de bestaande permanente tentoonstellingen. Te denken daarbij valt aan het bedenken van nieuwe thema's rond bestaande collecties.

Outreach/promotie

Museumtentoonstellingen en collecties blijken lang niet voldoende alle lagen van de bevolking bereiken, ongeacht of zij een migratie-achtergrond hebben of niet. Het ontwikkelen van nieuwe concepten voor specifieke doelgroepen en het opheffen van barrières zijn daarbij van belang.

Een belangrijke taak bij het bereiken van de doelgroep en het verkennen van nieuwe potentiële bezoekersgroepen is daarom het vinden van effectieve vormen van communicatie. Dit gaat met behulp van relevante communicatiekanalen om de verschillende doelgroepen bewust te maken van wat het museum te bieden heeft.

Er ligt vooral een belangrijke taak in het verkennen van nieuwe bezoekersgroepen die weinig gebruik van musea hebben gemaakt in het verleden. Hierbij is het zaak om effectieve vormen van communicatie te vinden en de wensen van de doelgroepen te kennen.

Sommige doelgroepen zullen vooral geïnteresseerd zijn in migratiegeschiedenis op zich, terwijl anderen vooral interesse kunnen hebben in de cultuur of de geschiedenis van het land van herkomst. Daarom is het van belang verschillende doelgroepen op verschillende wijzen te benaderen.

Verder is het van belang om actief op zoek te gaan naar nieuwe doelgroepen, door het aangaan van samenwerkingsverbanden binnen de samenleving. Concreet betekent dit het opnemen van doelgroepen in nieuwe initiatieven

6.3.3 Fasering

Nieuw-West zet met een Migratiemuseum in culturele diversiteit en migrantenerfgoed een vaste en permanente plaats te bieden en een stadsdeel te worden waarin geen grote verschillen meer bestaan in de cultuurparticipatie van verschillende bevolkingsgroepen en generaties. Wij stellen een gefaseerd traject voor waarin de fundamentele onderdelen voor een duurzame implementatie verankerd zijn.

Fase 1

Expertmeeting Museum voor Migratie, gesprekken met stakeholders op het gebied van onderwijs, cultuur, overheid en media en met bewoners

Fase 2

Het gezamenlijk met stakeholders ontwikkelen van uitgangspunten en vormgeven van het concept.

Fase 3

Operationele uitvoering

Fyusion kan, dankzij de ruime ervaring op het gebied van cultureel erfgoed, beleids- en veldonderzoek, diversiteitvraagstukken en haar netwerkrol in Nieuw-West op korte termijn starten met de uitvoering

FOTO: Turkse thee bereid in de traditionele dubbele theepot; de çaydanlık

Bron: www.serifoglu.nl

LITERATUURLIJST

Abraham, Terry. Collection Policy or Documentation Strategy: Theory and Practice. *American Archivist* / Vol. 54 / Winter 1991 : 44-52

Bastian, Jeanette Allis. Whispers in the archives: finding the voices of the colonized in the records of the colonizer. in: *Political Pressure and the Archival Sciences*. Ed. by Margaret Procter et al. Society of American Archivists .2005

Benzakou, Mohammed. Gezocht: Marokkaanse vertellers. *Boekman* 69. Winter 2006: 55- 57 Blussé, Leonard en Luyn, Floris, Jan van

Buikema, Rosemarie en Meijer, Maaïke red. *Cultuur en Migratie in Nederland, Kunsten in beweging (II) 1980 – 2000*. Sdu Uitgevers, Den Haag 2003.

Business Model Innovatie Cultureel Erfgoed, Den/Kennisland/OCW, 2009

Centraal Bureau voor de Statistiek *Jaarrapport Integratie 2008*.

Centraal Bureau voor de Statistiek Christel Kohlmann, Sabine Kraus, Ines Orobio de Castro (2003):

De Rif, Levend Erfgoed, M. El Abdouni, R. El Kaddouri, Stichting Bades Foundation, 2016

Erfgoed Nederland. Visie op erfgoed en diversiteit 2009-2012. Erfgoed Nederland. najaar 2008

Fonds voor Cultuurparticipatie, *Beleidsplan 2017-2020*

Gazzah, Miriam. Babylonische spraakverwarring rond migrantenerfgoed. *Boekman. Tijdschrift voor kunst, cultuur en beleid*.2011. 88: 36-41.

Geschiedenis van Marokko, H. Obdeijn, P. De Mas, P. Hermans, Bulaaq Amsterdam, 2002

Imagine IC, jaarverslag 2015

International Council of Museums

Jeurgens, Charles; Bongenaar, A.C.V.M.; Windhorst, M.C.. *Gewaardeerd Verleden. Bouwstenen voor een nieuwe waarderingsmethodiek voor archieven*. Rapport van de Commissie Waardering en Selectie. Nationaal Archief. September 2007

Kunst- en Cultuurmonitor 2010, Gemeente Amsterdam

Marokkanen in Nederland: De Pioniers Vertellen, Cottaar, A., Bouras, N., Laoukili, F., Meulenhoff Boekerij, 2009

Marokko, levend erfgoed, Grammet, I, Dewachter, M. De Palmenaer, E., Snoeck Publishers, 2014

Mijn ouders migreerden om erop vooruit te gaan, A. Nanhoe, Garant Uitgevers, 2012

Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed

Nederland in 2023, Handreikingen voor een gedeelde toekomst, NL 2023, Beeldmedia Terneuzen 2010

Nederlandse Museumvereniging, Nederland Museumland, p. 202- 225

Neerlands hoop, Erfgoed en politiek, Erfgoed Nederland, 2010

Nederlandse Museumvereniging, Nederland Museumland, p. 202- 225

Network of European Museum Organisations, Museums, migration and cultural diversity, Recommendations for museum work

Nieuwkomers, nakomelingen, Nederlanders, Immigranten in Nederland 1550-1993, J. Lucassen, Maklu Uitgevers, 2002

Project Cultureel Erfgoed Minderheden, M. Boer, 2002

R. Jennissen & H. Nicolaas (red.), 2014, De Nederlandse Migratiekaart 2013 — Achtergronden en ontwikkelingen in internationale migratiestromen in de periode vanaf 2000.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Social research methods 3rd edition, A. Bryman, Oxford: Oxford University Press, 2008

Sandra Guarda, Cornelis van Eesteren. Ontmoeting met de avant-garde 1914-1929

UNESCO (1972) Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Parijs: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

BIJLAGEN

BIJLAGE I Interviews:	86
BIJLAGE II Enquêtevragen	102
BIJLAGE III Cultuurlandschap Nieuw-West	105
BIJLAGE IV Business Model Canvas Museum Nieuw-West	110

BIJLAGE I INTERVIEWS

ELTJE BOS - Lectoraat Cultural and Social Dynamics

‘Wat is cultuur? De betekenis van het woord cultuur stamt uit de tijd dat landbouw de primaire levensbezigheid was. De cultuur van een bepaalde plek werd gedefinieerd door de impact van mensen op het land. Ik zie cultuur als verzameling van zoveel mogelijk aspecten, vormen, kleuren en geuren van menselijke activiteiten en interactie waarin iedereen ertoe doet. Het zijn symbolische structuren, die deze activiteiten en interacties een zekere betekenis geven. Tegenwoordig wordt wereldwijd nog een veelvoud van verschillende definities voor het woord gebruikt. Als we van het begrip cultuur een meetlat willen maken, zijn we in feite bezig met een uitsluitingmechanisme in werking te stellen. Laten we cultuur daarom dynamisch houden.

Wat vooral zal worden herinnerd aan de afgelopen eeuw, behalve misschien veranderingen in het klimaat, is de migratie van de menselijke bevolking van het platteland naar de steden. Het aankomen en vestigen in de stad Amsterdam is voor vrijwel alle nieuwkomers in Nieuw-West een gedeelde ervaring, waar ieder zijn eigen beleving erop na hield. De sporen hiervan zijn terug te vinden in het culturele erfgoed van deze migranten.

De hoofdoorzaak voor de urbanisatie in Amsterdam is de verschuiving van de hoeveelheid werk in de verschillende beroepssectoren (mechanisatie zorgde ervoor dat er minder werk op het platteland kwam). Een tweede oorzaak voor de trek naar de stad was de afname van de ambachtelijke huisnijverheid op het platteland. Ook speelden de pull-factoren van de stad een rol zoals: betere winkel- en onderwijsvoorzieningen en meer kans op beter betaald werk.

Ook was de woonfactor het belangrijkste motief. Vooral jonge, welgestelde gezinnen wilden af van de woningnood, de slechte kwaliteit van de woningen, de geringe speelruimte en de parkeerproblemen. In de jaren 60 stegen de lonen sterk en konden steeds meer mensen een auto aanschaffen, daardoor was het mogelijk om in de randgemeenten te gaan wonen..’

RON BLOM - Verwerver particuliere archieven en collecties Amsterdams Stadsarchief

‘Als je een goed beeld van de lokale geschiedenis wilt hebben moet je allerlei particuliere archiefvormers en verzamelaars in je materiaal opnemen en niet vergeten te kijken naar muziek, toneel, familiearchieven, sport, etc. Dit zijn goede terreinen om materiaal van te verzamelen omdat het een afspiegeling kan vormen van de Amsterdamse bevolking over de jaren heen. Het is een afspiegeling omdat je het nooit helemaal kunt doen. Soms heb je nieuwe inzichten, soms kom je erachter dat je over bepaalde gebieden van de maatschappij niks kan verzamelen, de zogenoemde ‘blinde vlekken’. Dit geldt ook op gebieden van de ‘niet oorspronkelijke Amsterdamse bevolking’, daarom is het ook zaak dat je actief initiatief op onderneemt, omdat min of meer recht te trekken.

Via contact met instellingen zoals Imagine IC en El Hizra is het mogelijk om cultureel erfgoed te archiveren. Daarnaast hebben we bijvoorbeeld ook contact met de Chinese gemeenschap in Amsterdam. Het is voor de bezoekers vaak belangrijk dat dergelijke tentoonstellingen (zoals ‘De vitrine van Zuidoost door Imagine IC) participatief zijn, maar voor ons is het ook belangrijk om te kijken of

In ons stadsarchief is namelijk van alles opgeslagen, veelal literatuur en archiefstukken die je terug kunt vinden in de studiezaal of de online catalogus van de bibliotheek. Soms ligt het archief gevoelig. Je hebt bijvoorbeeld personeelsarchieven uit de scheepsbouw die een mooi plaatje bieden over het leven van een scheepsbouwer destijds. Aan de andere kant is het heel privacygevoelig omdat het over individuen gaat. Destijds was het ook zo dat de eerste generatie gastarbeiders hier kwamen om te werken, en er niet aan dachten om een archiefje bij te gaan houden. Momenteel proberen we binnen de organisatie de diversiteit maximaal te waarborgen. Het is een streven om voor de volle 100% rekening te houden met diversiteit en een perfecte afspiegeling te maken, maar dit is natuurlijk erg lastig. Een ander dilemma is dat een archief een beetje een ‘stoffig imago’ heeft tegenwoordig. Mensen hebben bijvoorbeeld nog steeds sterke emoties bij de Tweede Wereldoorlog, het archief wordt hierbij wat onderschat, het kan een grotere rol spelen voor deze mensen. Documentaires zijn bijvoorbeeld meer herkenbaar voor mensen en dit spreekt mensen vaak meer aan dan een archief.’

MOHAMED MAHDI – Directeur stichting El Hizjra

‘El Hizjra werd in 1987 in Amsterdam opgericht met als doel een artistieke brug te slaan tussen twee culturen: de cultuur van de Arabische migrant en de cultuur van het nog onbekende, het nieuwe vaderland-to-be. Er klonk iets van nostalgie door in de naam en in de activiteiten van El Hizjra. Die nostalgie sprak misschien nog het duidelijkst uit de boekhandel die tot 2013 aan het Spui in Amsterdam was gevestigd. Mensen spreken nog steeds met waardering en gevoelens van weemoed over die enige plek in Amsterdam –en in heel Nederland– waar Arabische literatuur volop te koop was. Nu zitten wij in de creatieve broedplaats OH3 van Nieuw-West waar vanuit we landelijk opereren.

Cultureel erfgoed van migranten zit in de dna van El Hizjra. De oprichters van El Hizjra vonden het in de jaren 80 tijd worden dat de migranten met hun erfgoed een plek kregen in het culturele discours en bij voorkeur op een passende en hoogwaardige manier. In onze activiteiten houden we dan ook de aloude arabische tradities van het verhalen vertellen, dichten, voordragen van proza en het schrijven centraal. In de zomer van 2016 wordt het archief van bijna 30 jaar El Hizjra opgenomen in het stadsarchief.

Dit archief bestaat uit de ingezonden werken van schrijftalenten die nu uitgegroeid zijn tot nationale bekendheden. Dit zien wij als een kerndoelstelling .

Onze taak is om de (kinderen van) migranten en geïnteresseerden een platform te bieden waar ze zich kunnen uiten over de huidige maatschappij . Op deze manier wordt het erfgoed van morgen gecreërd. Het komende museum zou een plek moeten zijn die laat zien dat Nederland en haar migranten een gedeeld verleden hebben en daardoor een gezamenlijke toekomst. Nederland is altijd door de eeuwen heen een migratieland geweest. Het is dus logisch dat er een platform komt die deze brede migratie op een educatieve manier laat zien. Immers, migranten en migratie hebben Nederland mede gemaakt tot wat het nu is. Nederland kent ruim 170 verschillende nationaliteiten; het is belangrijk dat de kinderen van deze migranten kunnen leren over de grote reis van hun (voor)ouders.’

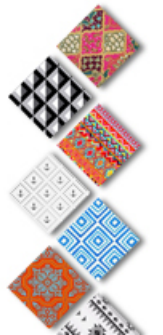
NADIA BOURAS

'Ik benader migratie als historicus. Vaak bemerk ik dat in het publieke debat migratie te pas en te onpas gelabeld wordt als cultuur. Etniciteit is voor mij alleen geen verklaring, de historische werkelijkheid en de sociale context van migranten en hun nazaten wel.

De Bijlmer is oorspronkelijk gebouwd voor de witte middenklasse die Amsterdam uit wilden om groter te wonen. Dat is totaal mislukt en niemand wilde in die flats wonen, de Nederlanders al helemaal niet. Daarna hebben ze daar de Surinamers gehuisvest, zo simpel is het. Dat is de historische reden dat daar een flinke concentratie van Surinamers is. Wat betreft Nieuw-West, met grote concentraties Turken en Marokkanen, dat is te verklaren vanuit de goedkope en relatief grote woningen. De Randstad is sowieso van oudsher dé plek waar arbeidsmigranten zich gevestigd hebben, en dan juist in die wijken waar de woningen groter zijn. De reden dat ze niet buiten de stad gingen wonen, waar de woningen ook relatief groot en goedkoop zijn, is dat er in de stad ook werk was. Het gaat echt om de urban areas waar werk en goedkope woningen zijn. Daarnaast zijn veel migranten ook naar Limburg verhuisd alleen

Geschiedenis is belangrijk. Wil je vooruitkomen dan moet je weten waar je vandaan komt. Tijdens research voor mijn onderzoek naar migratie heb ik bijzondere verhalen gehoord van migranten. Verhalen die gehoord moeten worden en overgedragen. Het verklaart zoveel en brengt zoveel menselijke maat. Het begint bij de jaren 60, de gastarbeiders, de vriendschappen tussen gastarbeiders en autochtonen. Er waren en er zijn zoveel overeenkomsten en gedeelde belangen die we uit het oog zijn verloren.

Het is waar dat migratie mensen conservatiever maakt, maar ik ben het niet eens met de stelling dat migranten uit Marokko de Nederlandse samenleving afwijzen en zich opsluiten in een geïsoleerde leefwereld. Ik beschouw de hang naar conservatisme als een overlevingstrategie. Met mijn laatste onderzoek en boek Het Land van Herkomst wil ik laten zien dat het, hoe conservatief ook, samen kan gaan met het omarmen van Nederland als thuisland

De gastarbeiders waren pioniers. We hebben het over mensen met wensen, verlangens en angsten voor de toekomst en die van hun kinderen in Nederland. Het is zoveel gelaagder dan het huidige debat over migratie doet voorkomen.

Ik zou willen dat vrouwen hun historisch referentiekader verbreden en voorbij religie, commercie of hun moeder kijken. Vrouwen met een Marokkaanse achtergrond zouden een mooi breed historisch referentiekader kunnen hebben. Los van de Aletta Jacobs en de Joke Smits, komen zij ook voort uit een samenleving met vrouwen die een zeer actieve rol hebben gespeeld bij de onafhankelijkheidsstrijd in Marokko en de onderwijsstrijd voor meisjes. Toegankelijk maken van die geschiedenis is daarom een goede zaak. ’

MEHMET CALISKAN – Historicus

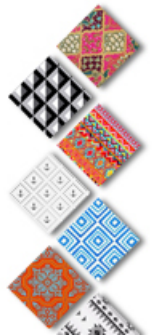
Migratie is geen gebeurtenis, het is een proces. Een migrant verlaat eigen land, familie en geschiedenis in de hoop op een toekomst in een ander land. Huisvesting zoeken, de taal leren, werk vinden, het land en zijn mensen leren kennen, een sociaal netwerk opbouwen: alles waar een volwassene normaliter al over beschikt moet opnieuw worden opgebouwd. Het nieuwe land, waarvoor capaciteiten, expertise en inzet van de nieuwkomers voortaan bestemd zijn, ontvangt hen - zo stellen wij ons voor - met inzicht in die verschillende fasen en aspecten van migratie.

De Turken in Nieuw-West nemen veel van hun culturele erfgoed mee vanuit historisch besef en sterke associatie met de islam. Het meeste van het erfgoed waar de Turken zich mee identificeren is historisch van aard en stamt uit een tijd die verder teruggaat dan twee generaties terug: de tijd van de Turkse dynastieën. En met name de islamisering van het Turkse rijk.

De moslims waren voor het eerst in contact gekomen met de Turken door de slavenhandel. Het was de kalief Al-Mu'tasim die nog voor zijn troon bestijging

in 833 een grote krijgsmacht van Turkse militaire slaven bijeenbracht. Naderhand regelde hij het zo dat hij jaarlijks een deel van de belasting kreeg uitbetaald in de vorm van slaven. In 960 vond er een gebeurtenis plaats van een totaal andere orde, te weten de bekering van de Karachaniden en hun volk, een Turkse dynastie buiten de toenmalige grenzen van de islam. Tot dan toe hadden alleen eenlingen of groepen individuen zich bekeerd tot de islam. De Karachaniden vormden het eerste moslim-Turkse koninkrijk in het gebied achter de rivier de Jaxartes. Na hun bekering schijnen de Karachaniden hun pre-islamitische Turkse verleden te vergeten, want ze identificeerden zich volledig met de islamitische beschaving van het Midden-Oosten.

Dat de bekeerde Turken -in tegenstelling tot de Arabieren en de Perzen- binnen de islam hun nationale identiteit prijsgaven, valt gedeeltelijk te verklaren door de simpele kracht van het geloof zoals zij dat tegenkwamen langs de grenzen van islam en heidendom. Een andere verklaring ligt in het feit dat hun bekering tot de islam hen onmiddellijk betrok bij de heilige oorlog tegen hun eigen heidense landgenoten

KARIMA OUCHAN – Adviseur cultural and multi social issues

Je eigen referentiekader als nieuwe migrant of nieuwe Nederlander wordt tegenwoordig niet altijd erkend binnen het wettelijke kader en niet in het culturele kader. Er wordt dus min of meer verwacht dat je je moet aanpassen. Dat betekent dat je ook in het dagelijks leven bijna naadloos met de Nederlanders mee moet lopen als je succesvol wil zijn in de samenleving. Hier in Nederland is de emancipatie pas eigenlijk relatief kort bezig, zo'n 40 jaar.

Nog steeds zie je dat vrouwen hier af en toe voor eenzelfde functie en capaciteit minder betaald krijgen dan mannen. In een westers land als Nederland zou dat niet zo moeten zijn, maar theorie en praktijk zijn niet hetzelfde. Zo staan mensen bij mij soms te kijken van mijn taal, autonomie of professionaliteit, alsof dat niet vanzelfsprekend kan zijn als allochtone vrouw.

Dezelfde tegenstrijdigheden vinden we terug in de geschiedenis van Nederland. Er zijn al 400 jaar Turkse en Marokkaanse consulaten in Amsterdam en minstens even lang zijn er al handelsrelaties tussen deze landen, met uitwisselingen van handelaars. Al die tijd waren er ook al multiculturele

Die mensen zijn niet weg gegaan, die zijn hier gebleven en die zijn uiteindelijk ook gewoon de 'westerse' Hollanders geworden. Dan heb we het over 400 jaar terug!

De bloedlijnen van sommige bewoners zijn nog veel verder terug te rekenen, helemaal tot de oude farao's van Egypte. Deze Noord-Afrikaanse/Berberse bloedlijnen zijn tegenwoordig ook nog vertegenwoordigd in Nederland. Later, tijdens de Tweede Wereldoorlog vochten Marokkanen, Tunesiërs en Algerijnen mee aan de kant van de kolonisten. Uit de archieven van deze landen en van Frankrijk en Spanje is heel veel informatie hierover verzameld en zijn er ook films over gemaakt. De culturen zijn dus al honderden, zo niet duizenden jaren met elkaar in contact. De multiculturele samenleving is dus al een eeuwenoud fenomeen. Deze internationale relaties zijn niet uitsluitend in Europa te vinden en zijn ook zeker niet een nieuw fenomeen. Zo kwamen verschillende culturen bijvoorbeeld met elkaar in aanraken tijdens de verspreiding van de Islam naar het Oosten, waarbij de Islam en het Hindoeïsme elkaar ontmoetten.

ANONIEME BEWOONSTER NIEUW-WEST MET MOLUKSE AFKOMST

De culturele diversiteit wordt in Nederland wel erkend maar of wij zo goed omgaan met die diversiteit is een ander verhaal. Mensen weten best dat er veel achtergronden zijn en dat dit ervoor zorgt dat we in sommige opzichten verschillen maar dat betekent niet dat we weten hoe we met die verschillen moeten omgaan. Vergeleken met andere Westerse landen doen we het niet zo slecht maar het zou nog veel beter kunnen. Een overheid zou hier best wat aan kunnen doen; door bijvoorbeeld initiatieven te ondersteunen waar mensen met elkaar in contact komen.

Ook als samenleving hebben we best veel instrumenten om dit te verbeteren maar iedereen zal zich ervoor moeten inzetten, wat tot nu toe niet het geval is. Het is dan ook moeilijk om aan te wijzen wat er precies moet gebeuren maar het mag duidelijk zijn dat er meer dialoog moet komen. Het is belangrijk om de culturele diversiteit niet te onderdrukken, maar het is tegelijkertijd verstandig om op zoek te gaan naar overeenkomsten tussen culturen zodat leerlingen naar dezelfde scholen kunnen gaan en samen kunnen optrekken.

Deze gelijke kansen zou een overheid bijvoorbeeld kunnen faciliteren. De hedendaagse migratie voedt deze culturele diversiteit in Nederland. Wat deze hedendaagse migratie bijzonder maakt is de technologie.

Denk bijvoorbeeld aan sociale media en nieuwe vormen van transport. De wereld wordt hierdoor langzaam kleiner en het wordt makkelijker om van land naar land te komen. Daardoor zijn de stromen migranten inmiddels bijna niet meer te beheersen wat, net als de vrijwillige migratie, (geen asiel) erg beïnvloedt wordt door de globalisering.

De enige manier waardoor deze globalisering nog zou kunnen toenemen is wanneer er een nieuwe vorm van communicatie of transport op de markt komt waardoor het nog makkelijker zou worden om contact te hebben met andere regio's of er naar toe te migreren. Ik geloof niet dat dit het toppunt is van globalisering. We hebben namelijk een technologische ontwikkeling in gang gezet die erg moeilijk terug te draaien is. De ontwikkelingen gaan tegenwoordig razendsnel.

De Molukse cultuur is nooit echt onderdeel geworden van de mainstream Nederlandse cultuur. Zo is er bijvoorbeeld op 25 april een evenement waarop de Molukse onafhankelijke staat wordt gevierd, wat vroeger altijd gepaard ging met een optocht. Ook het Moluks Historisch Museum is opgehouden te bestaan, hoewel zowel Molukkers als Nederlanders daar zo mooi informatie konden vinden over het Molukse verleden, bijvoorbeeld hoe de kamers van de eerste Molukkers in de Nederlandse kampen eruit zagen.

Er zijn natuurlijk nog steeds verschillen tussen Nederlandse en Molukse gemeenschappen. In Molukse gemeenschappen gaat iedereen naar een bruiloft of begrafenis, ook al heb je de persoon in kwestie maar een enkele keer gezien. Binnen de Nederlandse cultuur ontbreekt dit; wij kunnen niet goed omgaan met dood en ziekte. Dat is bijvoorbeeld niet door de Nederlandse cultuur overgenomen, dus nee ik heb niet het gevoel dat Molukkers veel invloed hebben gehad op de Nederlandse mainstream cultuur hoewel ze hun eigen cultuur wel goed overeind hebben kunnen houden sinds de kapingen. De Molukse gemeenschap blijft nog behoorlijk binnen zichzelf, ondanks de relatief goede integratie wanneer je kijkt naar school en werk.

Als je kijkt naar de verbinding met Nederland dan is deze ook relatief hecht, en zeker wat hechter dan de Marokkaanse of Turkse verbinding. Dat komt gedeeltelijk door het feit dat de Turken en de Marokkanen een eigen land hebben om een verbinding mee te vormen terwijl de Molukkers dat niet hebben. Er is niettemin een hele grote sociale cohesie en het is moeilijk om af te wijken van de groepsnorm omdat in de Molukse gemeenschap de groep belangrijker is dan het individu.

Vanuit historisch perspectief is de groep Molukkers in Nederland een vrij homogene groep, omdat het eigenlijk ging om een groep van zo'n 4000 militairen die in de jaren '50 naar Nederland zijn gekomen. Andere migratielanden hadden veel meer verschillende migratieperioden waarin verschillende bevolkingsgroepen naar Nederland verhuisden. Bij Molukkers is dat niet zo, dat was dus voornamelijk een enkele grote groep die vervolgens in Nederland ook bij elkaar in de buurt bleef. Aan de ene kant is de groep Molukkers dus al goed geïntegreerd, ze wonen hier al 65 jaar en in die zin kennen ze Nederland goed. Aan de andere kant zijn ze nog altijd enigszins binnen zichzelf gekeerd en loopt de groep nog niet helemaal gelijk met het gemiddelde van de Nederlandse samenleving wat sociaaleconomische status en onderwijs betreft.

ALINE TE KIEFTE- Docent Artez Institute of the Arts / vrijwilliger vluchtelingenwerk

‘ Een cultuur staat nooit stil, de beleving en uiting van een cultuur verandert zeker in een nieuwe omgeving. Ik zie dat bepaalde delen van cultuur extra gekoesterd worden en andere vermengen met de nieuwe omgeving. In de Koreaanse gemeenschappen bijvoorbeeld, worden traditionele familiegebruiken vaak in het buitenland meer gekoesterd dan in het thuisland. De uiting van een cultuur buiten de eigen gemeenschap heeft ruimte en tijd nodig, afhankelijk van de geboden middelen is deze wel of niet te beleven voor anderen. Met middelen bedoel ik dan bijvoorbeeld ruimten die gemeenten regelen voor culturele invullingen, zoals een buurthuis.

Cultureel erfgoed is de oorsprong en dus de basis van elke cultuur. Dit zijn materiële en immateriële zaken die herkenning geven, oorsprong zichtbaar maken en een thuisbasis vormen. Cultureel erfgoed is in mijn ogen het belevende deel van iemands culturele achtergrond en identiteit en daarmee uitermate essentieel. Iedereen heeft zijn eigen achtergrond en jeugd, Sinterklaas is bijvoorbeeld ook erfgoed.

Veel mensen verlaten een deel van de achtergrond waarin ze zijn opgegroeid, je kan er namelijk wel afstand van nemen of er anders over na gaan denken maar het blijft een onderdeel van je identiteit. Het verleden is altijd belangrijk om naar terug te kijken.

Bij de erkenning van de culturele diversiteit van migranten in Nederland spelen de onderwerpen en de reacties van de culturen die in beeld gebracht worden een grote rol. De achtergrond van de diverse (sub)culturen worden mijn inziens vooral zichtbaar in het licht van de oorspronkelijke reden van de immigratie: slavernij, kolonialisme en conflicten zoals de oorlog in Syrië. Hierdoor worden stereotypen gecultiveerd wat afbreuk doet aan de positieve potentie van culturele diversiteit.

Er wordt gesproken vanuit 'labels', zoals de arbeidsmigranten uit de jaren 60 en 70, of de mensen uit Suriname, destijds ging dat dus veelal niet om een asielaanvraag terwijl dat nu wel het geval is. Dat label plakt heel erg en bemoeilijkt de toegang voor hun naar ons en andersom. Dit label moeten we dus kwijtraken, we moeten ons niet te veel richten op de reis van migranten naar Nederland of de oorlog waarvoor ze vluchtten maar juist over wat zij ons kunnen leren. Dat zie je nu bijvoorbeeld met Suriname, bij de Surinaamse cultuur kijken we tegenwoordig minder naar het verleden met slavernij en wordt de rijke Surinaamse cultuur meer gevierd. De bereidwilligheid voor de mensen om de migranten heen is nu groter dan vroeger om dit te implementeren.

Dit komt deels doordat het gaat om relatief slimme migranten op het moment. Ik hoop dat we een socialere en verbindende koers op gaan. De particuliere initiatieven en ook de zakelijke markt reageren veel sneller, creatiever, communicatiever en ontwikkelings gericht op de mensen die de nieuwe diversiteit voeden.

Een progressieve en proactieve houding is nodig in tijden van globalisering, maar de potentie ervan is alleen nog niet optimaal zichtbaar vind ik. Het netwerk wat de nieuwe diversiteit met zich mee brengt is internationaal. Social media en zakelijke platforms zoals LinkedIn verbinden de emigratieregio met de immigratielanden.

De top van de intellectuele en zakelijke Syrische bevolking woont nu in Europa en is met elkaar verbonden. Implementatie van hun kennis zou op een efficiënte manier onderdeel moeten worden van het integratieproces. Omdat we allemaal verbonden zijn via je telefoon bevind je je in een groot internationaal netwerk. Nederland is door de komst van de Syriërs dus een compleet netwerk rijker. Zodra je je status hebt kun je binnen de hele Schengen-regio aan het werk. Met behulp van een groot netwerk ben je sneller in contact met het thuisland, dat geldt dus ook voor Nederlanders die in contact komen met nieuwe Nederlanders.'

LAURA SMEETS - Conservator Koninklijke Collecties

‘Trots op eigen achtergrond is heel belangrijk. Wat laat je achter en hoe houdt je dat in stand? De dag van vertrek en het achterlaten, de reis, het hier zijn en het in stand houden van de tradities’.

Nieuw-West wil wat vertellen over het migratieverleden en wil dit aan een zo breed mogelijk publiek laten zien. Dan moet je kijken naar hoe je tentoonstelling in een soort storyline vloeit. Want net als met een boek of een documentaire heb je een opbouw, bij een tentoonstelling hoeft het natuurlijk niet één lijn, één chronologie te zijn maar het gaat erom wat je wil vertellen en hoe je je verhaal opbouwt. Je moet bedenken hoe je wil dat je bezoekers het gaan ervaren en wat je hoofdboodschap is. Wat wil je vertellen over het onderwerp?

Op basis van de onderwerpen kun je een verhaal schrijven en de tentoonstelling opbouwen. Daarbij houdt je in zicht wat de oorsprong van cultuur is en hoe de culturele verschillen weer bij elkaar komen. Aan de hand van attributen versterk je je verhaal. Tevens is het belangrijk om te bedenken hoe je je publiek meeneemt in het verhaal? Dit kan een mix zijn van materieel en immaterieel erfgoed. Dit is de meest krachtige methode. Want als het bijvoorbeeld alleen

immaterieel is dan is een museum of tentoonstelling misschien niet de juiste vorm. En met alleen materieel mis je de verhalen. Persoonlijke verhalen gaan meer leven als je er objecten bij gebruikt. Het immateriële geeft body aan het materiële. De opbouw en samenstelling/vorm zijn daarom cruciaal.

Dit gaat altijd in lagen, je hebt een soort grondlaag waarin je vrij oppervlakkig wat vertelt, en dan ga je steeds meer de diepte in, dus je kan op heel veel verschillende manieren een tentoonstelling bezoeken.

Het voordeel van een museum beginnen in een lege ruimte in plaats van een al bestaand museum is dat je minder te maken hebt met een dwingende situatie. Als je bereikbaar wilt zijn voor meerdere lagen van de bevolking moet je het niet te ingewikkeld gaan construeren. Je moet goed voor ogen houden voor wie het project is. Het is soms zo dat bij historisch en kunst gerelateerde tentoonstellingen er een consensus moet komen om het laagdrempelig te houden, waardoor de inhoud moet worden aangepast. Er wordt dan bijvoorbeeld veel bezuinigd op tekst en bordjes, om het laagdrempelig te houden.

Dat is soms zorgelijk, want musea zijn er juist om van te leren. Het is dan ook belangrijk om mensen zelf aan het woord te laten in hun eigen taalgebruik en dus de tentoonstelling niet te veel op te poetsen en de diepgang niet weg te halen.

Wat interessant is voor een museum, zijn vooral de terugkerende aspecten van migratie. Het oud-thuis achterlaten en een nieuw thuis opbouwen. Je moet kijken naar de grootste gemene deler. Dan heb je een breder thema waarin het publiek zich herkent. Je doelstelling zou ook kunnen zijn om het publiek met elkaar in gesprek te laten gaan, in een positief dialoog. Een opening naar kritiek kan, maar is niet nodig.'

YASSINE BOUSSAID - Zakelijk directeur Amsterdam Andalusisch Orkest

Culturele diversiteit wordt in Nederland zeker erkend, Amsterdam is de stad van migranten en dit ademt de stad ook uit. Eigen culturen zijn erg stellig dus ik geloof niet dat deze culturele diversiteit in Amsterdam de kans om een eigen cultuur te uiten onderdrukt. Je hebt eerder te maken met gedeelde culturen. Zelfs als men het niet wil of het niet wordt erkend. Dat inzicht zou vaker geboden moeten worden. Dat doe je inderdaad niet door alleen maar te focussen op de mix van culturen die tot iets nieuws leiden. Nee, ken elkaars verhalen, verdiep je in de ander en knoop vanuit dit beginsel elkaars culturen aan elkaar.

Toch moet er meer focus komen op de meer recente migratievraagstukken en deze moeten meer vanuit een neutraal en a-politiek discours worden benaderd. Met cultuur kun je juist buiten de sociaal-politieke discussie heen manoeuvreren om op grass roots niveau abstracte thema's als Europees burgerschap, tolerantie en verdraagzaamheid kleur te geven.

Nieuw-West is per definitie een migratiegebied en is vooral doordrenkt met verse verhalen. Dit maakt het nog spannender, omdat referentiepunten voor veel bewoners in andere regio's liggen.

Op stadsniveau kan je dan denken aan andere wijken, zoals de Jordaan; op regionaal niveau kan je aan de polder denken en zelfs op mondiaal niveau spelen deze referentiepunten, denk hierbij aan landen van Turkije tot Marokko en Ghana tot Indonesië. Daarom zou een museum over cultureel erfgoed met een link naar migratie juist in Nieuw-West heel interessant zijn.

Wat daar absoluut niet in mag missen zijn grote denkers, filosofen en creatieven met wortels in een Europese beschaving die niet als Joods-Christelijk gezien mag worden, maar eerder als Joods-Christelijk-Islamitisch-Humanistisch. Dit blok is breder en werpt een eerlijkere blik op onze gedeelde geschiedenis. Bij dergelijke figuren kun je bijvoorbeeld denken aan Averroes, Maimonides en Spinoza. Voor veel mensen lijken deze personen ver weg, maar ook zij leefden in hun tijd met dagelijkse sores waar zij op grond van hun creatieve geest antwoorden gaven op complexe vraagstukken. Die waren cultuuroverstijgend en niet tijdgebonden.

Zonder identiteit geen erfgoed. Dit is een harde stelling, maar erfgoed gaat over zaken die er toe doen. Soms op individueel niveau, soms op kleinschalig niveau en soms massaal. Deze zaken hebben standaard betrekking op de identiteitsvorming. Die is dynamisch en niet te vangen. Dit maakt het voor het erfgoedveld juist spannend om steeds op zoek te gaan. Je kan bijvoorbeeld denken aan street art. Met street art kunnen mensen zich herkennen in het thema dat de artiest wil aansnijden. Een goede street artist weet dat hij met de openbare ruimte moet dealen en hiermee ook een breed publiek gaat 'confronteren' met zijn kunstwerk. Als je weet hoe je de emoties in een wijk kunt vangen dan kunnen mensen zich hiermee associëren. Het mag ook schuren om juist de prikkels te bieden voor gesprek en dialoog onderling in de wijk.'

BIJLAGE II ENQUÊTEVRAGEN

De volgende 8 vragen en 13 stellingen zijn deel van een lopend onderzoek van Fyousion in opdracht van stadsdeel Nieuw-West waarin wordt gezocht naar (im)materieel cultureel erfgoed van de diverse bevolking van het stadsdeel. Alle verzamelde gegevens worden vertrouwelijk en anoniem verwerkt en u kunt de enquêteur altijd vragen om identificatie. U wordt geacht de vragen zelfstandig in te vullen, mogelijke vragen kunt u aan de enquêteur stellen. Mocht u een vraag niet willen beantwoorden, laat deze dan leeg. Indien u deze enquête digitaal afneemt, kunt u bij het gewenste antwoord een X of (waar relevant) een cijfer zetten. Dank voor uw medewerking.

Persoonsgegevens

Wat is uw geslacht?

Man / Vrouw

Wat is uw leeftijd?

Jonger dan 20 jaar

20-30 jaar

31-40 jaar

41-50 jaar

51-65 jaar

Ouder dan 65 jaar

Hoe lang bent u al woonachtig in Nieuw-West?

0 tot 2 jaar

2 tot 5 jaar

5 tot 10 jaar

Langer dan 10 jaar

Weet niet/wil niet zeggen

Wat is uw land van herkomst?

Wat voelt u zich het meest?

Bewoner van Nieuw-West

Amsterdammer

Nederlander

Verbonden met land van herkomst

Anders, namelijk

Vragen betreffende Nieuw-West en cultureel erfgoed

De volgende vragen beslaan stellingen waarbij u de mogelijkheid krijgt om per stelling een enkel kruisje te zetten in het vakje dat uw mening het beste weerspiegelt.

Dit loopt van Totaal Oneens tot Totaal Eens. In het geval dat u het antwoord niet weet of liever geen antwoord geeft kunt u het vakje Weet Niet/wnz aankruisen.

Stellingen

1. Ik voel me deel van een gemeenschap in Nieuw-West.
2. Ik heb een geschiedenis in Nieuw-West.
3. Ik voel me thuis in Nieuw-West.
4. Ik zou liever ergens anders wonen.
5. Het cultureel erfgoed waaraan ik de meeste waarde hecht ligt in Nederland.
6. Ik hou mijn eigen cultuur levend met behulp van familie, vrienden en kennissen.
7. Ik ben trots op mijn culturele erfgoed.
8. Ik ben me bewust van mijn culturele erfgoed.
9. Ik ben bekend met ander cultureel erfgoed.
10. Nieuw-West biedt mij de kans om mijn culturele erfgoed levend te houden.
11. Mijn culturele achtergrond is een belangrijk deel van wie ik ben.
12. Ik zou willen dat anderen mijn achtergrond beter begrepen.
13. De culturele diversiteit van Nieuw-West is een sterk punt van het stadsdeel.
14. Ik zet me actief in om mijn culturele erfgoed te beschermen en levende te houden.

Totaal mee oneens Mee oneens Neutraal Mee eens Totaal mee eens Weet niet/wnz

Wat ziet u als belangrijke vormen van culturele erfgoed? U kunt meerdere antwoorden aankruisen.

1. Leefcultuur (eetcultuur, gewoontes en gebruiken i.v.m. de natuur of waarbij dieren een rol spelen)
2. Podiumkunsten (dans, muziek, theater, circus, performances)
3. Spoken word (storytelling, taal, vertelcultuur, dialect, niches)
4. Ambachten (traditionele ambachtelijke vaardigheden en technieken)
5. Social events (stoeten, rituelen, feesten, vieringen)

Wat vindt u belangrijker: roerend of onroerend materieel erfgoed? Denk bij roerend materieel erfgoed bijvoorbeeld aan foto's, films, muziekinstrumenten, boeken, schilderijen, beelden, sieraden, munten, zegels, meubels en relikwieën (dus bewegelijk erfgoed) en bij onroerend materieel erfgoed aan historische steden, monumenten, landschappen, molens en waterwerken (onbewegelijk).

1. Roerend materieel erfgoed
2. Onroerend materieel erfgoed

Hartelijk dank voor uw medewerking! Mocht u interesse hebben in het eindproduct van dit onderzoek, dan is het mogelijk om hier uw emailadres in te vullen, u zult verder geen emails ontvangen.

Hieronder is ruimte voor eventuele opmerkingen over de enquête en algemene aanvullende informatie over het onderwerp. Als u niets wilt invullen kunt u de enquête teruggeven aan de enquêteur. Als u deze enquête elektronisch heeft ingevuld kunt u eventuele verdere informatie ook naar laurens@fyouision.nl sturen.

Wat vindt u de belangrijkste thema's binnen erfgoed? Deel de thema's in van meest belangrijk (te beoordelen met cijfer 4) tot minst belangrijk (te beoordelen met cijfer 1):

Mijn eerste jaren in de buurt	Politiek
Tradities uit het thuisland	Huisvesting
Sociale leven en leefstijl	Vrouwenemancipatie
De komst naar Amsterdam	Opvoeden
Familieleven	Arbeidersbeweging
Geloof	Sport
Werk	Gastronomie
Integratie	Gezinshereniging
School en studie	

Welke instellingen die erfgoed van migranten aanbieden kent u?

Hoe vaak heeft u deze instellingen in de afgelopen 5 jaar bezocht?

In wat voor soort culturele instelling ziet u graag cultureel erfgoed terug?

BIJLAGE III ERFGOEDBRONNEN

Erfgoedbron	Aanbod (§ 4.1) (Brainstornsessie en Desk Research)		Participatie (§ 4.2) (Kunst&Cultuurmonitor 2010)			Vraag (§ 4.3) (Bewoners Enquête)
	Aanbod Migranten- Erfgoed	Frequentie aanbod	Bezoek	Bekendheid/Bereik	Identificeerbaarheid	Interesse vanuit Doelgroep
	ARCHIEVEN	Nihil	Structureel	Nihil	Nihil	Niet
MUSEA	Klein	Incidenteel	Laag	Laag	Laag	Hoog
CULTURELE EVENEMENTEN	Groot	Incidenteel	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
BIBLIOTHEKEN	Groot	Structureel	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
BROEDPLAATSEN	Klein	Incidenteel	Laag	Laag	Hoog	Laag
BEWONERS INITIATIEVEN	Klein	Incidenteel	Laag	Laag	Hoog	Hoog
CULTURELE INSTELLINGEN	Groot	Structureel	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
MONUMENTEN	Nihil	Structureel	Nihil	Nihil	Laag	Laag

Tabel 4.1 Aanbod, participatie en vraag migranten erfgoed opgedeeld naar erfgoedbron in Nieuw-West aan de hand van brainstormsessie, desk research en bewonersenquête.

NAAM PROJECT	CULTUURPROJECTEN IN NIEUW WEST (PERIODE 2010-2016)	WEBSITE
1.50 Jaar 50 Verhalen	In het kader van 50 jaar migratie van Turkse gastarbeiders naar Nederland in 2014 kwam het Turks Museum Nederland met het boek "50 Jaar 50 Verhalen".	Turks Museum Nederland
2. 60 jaar werk in Nieuw-West	Drie generaties uit Nieuw-West vertelden in 2013 en 2016 over werk en passie in Garage Notweg.	Garage Notweg
3. Ahilik - ethisch vakmanschap	In de Turkse ondernemerscultuur zitten de culturele patronen van Ahilik, wat letterlijk broederschap betekent. Andalus Voices' is een reeks bijzondere concerten over de rijke variatie aan Andalusische repertoires en stemmen. Andalus Voices vormt een samenwerking tussen internationale artiesten en virtuozen uit Nederland, die het verhaal vertellen van het mystieke muzikale verleden van Al Andalus en het Andalusïë van vandaag.	OETD Amsterdams Andalusisch Orkest
4. Andalus Voices	In alle delen van het Caraïbisch gebied dragen vrouwen hoofddoeken, dus ook op de Nederlandse Antillen. De benaming 'angisa' geldt alleen voor de diverse in Suriname ontwikkelde bindwijzen. Het gaat hier om een unieke manier van hoofddracht, die zich op een geheel eigen wijze heeft ontwikkeld.	Het Kotomuseum
5. Angisa binden	Op de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geselecteerde en op 18 maart 2013 gepresenteerde lijst van 89 waardevolle en kenmerkende bouwwerken uit de wederopbouwperiode 1959-1965 staan elf objecten uit Amsterdam. Daarvan bevinden er zich twee in de Westelijke Tuinsteden, die al eerder de status van Gemeentelijk Monument verwierven. Dit betreft het Sloterhof en het A.H. Gerhardhuis. Al eerder werd de Westereindflat in Slotermeer op de Rijksmonumentenlijst geplaatst.	
6. Naoorlogse Monumenten Nieuw-West	Carnavalsvereniging De Osseknarren uit Osdorp vierde in 2016 zijn vierenvestigste verjaardag. Het is de enige overgebleven carnavalsvereniging van de stad, maar blijft stug doorgaan met polonaises op hoempapa-muziek.	Carnavalsvereniging Osdorp
7. Carnaval	De 10 meter hoge Beer de Staalman in Nieuw West is sinds 2010 het allergrootste publieke kunstwerk van Nederland.	
8. de Beer	De Nacht van de Geschiedenis is één van de hoogtepunten van de Maand van de Geschiedenis, die elk jaar in oktober wordt georganiseerd door het Nederlands Openluchtmuseum. In 2015 vormde het thema Tussen Droom & Daad, oftewel idealisme in de geschiedenis. Je kunt denken aan dromen over Europa, strijd naar onafhankelijkheid en tegenbewegingen en terrorisme.	Rijksmuseum
9. De Nacht van de Geschiedenis	El Hizjra organiseert sinds 1992 jaarlijks een landelijke literaire schrijfwedstrijd voor kleurrijke mensen met passie voor het woord. Deze wedstrijd heeft tot doel iedereen ervaren en onervaren, aan te moedigen gedichten en korte verhalen te schrijven.	El Hizjra
10. El Hizjra Literatuurprijs uitreiking	Sinds de eerste editie in 2004 biedt Festival Cinéma Arabe een overzicht van hedendaagse cinema uit landen als Egypte, Tunesië, Marokko, Palestina, Algerije en Libanon. Terugkerende thema's in de programmering zijn de gevolgen van politieke onrust, oorlog en bezetting, migratie en identiteit en family matters en de positie van vrouwen.	stichting Sphinx Art Productions.
11. Festival Cinema Arabe		

NAAM PROJECT	CULTUURPROJECTEN IN NIEUW WEST (PERIODE 2010-2016)	WEBSITE
12. Heilige Huisjes	Amsterdam Nieuw-West is 25 kerken rijk. De kerken, uit de periode 1945-1970, zijn prachtige voorbeelden van nieuw ruimtelijk en sociaal-cultureel inzicht.	
13. Henna Kunst	Het kleuren van handen, voeten, nagels en haren met henna, is al een heel oud gebruik. Er bestaan henna-tradities bekend bij verschillende volken in landen in Noord Afrika, het Midden-Oosten en India. Elk volk heeft zijn eigen motieven, gewoonten en gebruiken.	Hand of Fatima- Fatima Oulad Thami
14. Het land van Herkomst	In Het Land van Herkomst, waarin de banden van Marokkaanse migranten centraal staan, beschrijft Nadia Bouras de veranderde houding van de Nederlandse overheid en de verschuivingen aan Marokkaanse zijde.	
15. Het lof van Amsterdam	Bundel herinneringen van leden van de agrarische gemeenschap van de voormalige dorpen Sloten en Osdorp, gelegen onder de rook van Amsterdam, over hun veelal moeilijke jeugd jaren in zeer grote gezinnen, vol bittere armoede in de crisistijd.	Van Eesterenmuseum
16. IDFA Podium Mozaïek	IDFA in Podium Mozaïek. Dans- en muziekfilms, films met krachtige vrouwen in de hoofdrol en een dag vol films over migratie. En niet alleen documentaires, rond de films zijn er dj's, nagesprekken en performance.	idfa.nl
17. Ik Driss	Musical van regisseur Bart Oomen over de jonge Driss Tafersiti die als gastarbeider naar Nederland komt. De serie waarin een veel bekende Riffijnse artiesten spelen behandelt de positie van de Imedyazen, de Marokkaanse troubadours, in de gemeenschap.	De Meervaart
18. Imedyazen		amazightimes
19. In de voetsporen van Juliana	In 2012, precies 60 jaar nadat Koningin Juliana Tuinstad Slotermeer 'opende', werd er een speciale tour georganiseerd die herinnerde aan de opening van de Westelijke Tuinsteden door de toenmalige koningin. Vastleggen en delen van levensverhalen van oudere bewoners kan bijdragen aan het vergroten van wederzijdse begrip en tolerantie. De initiatiefnemers wilden een bijdrage leveren aan het creëren van een plekje waar de levensverhaal een plekje krijgen in het (collectief)geheugen van Slotervaart Noord.	Van Eesterenmuseum
20. Ken Jezelf Ken een ander	Straattaal als immaterieel erfgoed. In de winter van 2015-2016 organiseerde Imagine IC het project met de werktitel Leip! Talks of the Town. Tijdens het project verzamelde, presenteerde en besprak Imagine IC de dynamiek van straattaal. Het ging over de betekenis die straattaal heeft voor mensen die het gebruiken en de vormen die het aanneemt.	Marokkaanse Vrouwen Vereniging Amsterdam
21. Leip!		imageic.nl
22. Marokkaanse Klederdracht	In de Marokkaanse cultuur worden prachtige Marokkaanse jurken ontworpen die tijdens feestelijkheden als bruiloften en geboortefeesten worden gedragen.	boutique Saidati
23. Marokkanen in Nederland: De Pioniers Vertellen	Dit boek vertelt over de komst, vestiging en inburgering van de eerste generatie Marokkanen in Nederland eind jaren zestig, begin jaren zeventig. De mannen van toen vertellen openhartig over hun eerste tijd in Nederland.	Amsterdams Historisch Museum

NAAM PROJECT CULTUURPROJECTEN IN NIEUW WEST (PERIODE 2010-2016)

NAAM PROJECT	CULTUURPROJECTEN IN NIEUW WEST (PERIODE 2010-2016)	WEBSITE
24. Marokko, levend erfgoed	Dit boek vormt een verzameling met foto's van meer dan 300 voorwerpen die het diepst verankerd zijn in de rurale Berbercultuur en in de Arabo-Andalusische stedelijke cultuur	ingénieur d'étude chez Museum National d'Histoire Naturelle, Tatiana Benfoughal
25. Mijn God	Mijn God verzamelt en verbeeldt samen met vele jonge vertellers hun eigentijdse verhalen over geloof in zijn publieke praktijk én zijn private inspiratie. Het project biedt persoonlijke kennismakingen met diverse islamitische en christelijke overtuigingen en maatschappijvisies.	imagineic.nl
26. Mijn vader de Expat	Filmmaker Abdelkarim El-Fassi maakte een documentaire over zijn vader, bedoeld voor het familiearchief. In de documentaire vraagt El-Fassi zijn vader naar zijn dromen, angsten en hoe hij terugkijkt op zijn komst naar Nederland.	de Meervaart
27. Mode en Cultuur in HW10	In 2015 werden inwoners van Nieuw-West de kans gegeven onder begeleiding van een professionele kunstenares een uniek kledingstuk te maken en tegelijkertijd iets leren over mode en cultuur.	
28. Moderne kunst	Ruim driehonderd kunstwerken staan er in de openbare ruimte in het Van Eesterenmuseum van Nieuw-West.	van Eesterenmuseum
29. Mozaïeken in Osdorp	Mozaïek is een kunstvorm waarbij een grote afbeelding wordt vervaardigd uit een groot aantal kleine gekleurde steentjes (tesserae), die in een vloer of wand worden gemetseld.	www.deboterbloemamsterdam.nl
30. Naziha's Spring	IDFA documentaire over de alleenstaande Marokkaans-Nederlandse Naziha, moeder van tien kinderen. Ze heeft het niet makkelijk, haar gezin is bestempeld als een groot Marokkaans probleemgezin en ze is negen jaar geleden gescheiden van haar dertig jaar oudere man. Ze strijdt voor de vrijheid van haar en haar kinderen en probeert hen koste wat kost op het rechte pad te houden.	filmmuseum Amsterdam
31. Nieuwkomers, nakomelingen, Nederlanders. Immigranten sinds '50	Dit boek is een weergave van de immigratie naar Nederland over een periode van 4 eeuwen. Men kan drie gedeelten onderscheiden: de trek van de immigranten naar Nederland; het land waarin zij terecht komen én het vestigingsproces en de verhouding tussen de nieuwkomers, hun nakomelingen en de Nederlanders. Sinds 2010 laat online platform Nieuw-West Express het rijke culturele leven zien in Amsterdam Nieuw-West.	Amsterdams Historisch Museum
32. Nieuw-West Express	De cultuuragenda is hier een belangrijk onderdeel van.	http://www.nieuwwestexpress.nl/
33. Sufisme	Het sufisme is diep geworteld in de Andalusische traditie en heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling en verspreiding van deze muziek naar het Oosten. Andalusie beschouwde men als een 'vrijhaven' voor experiment en en muzikale verdieping. Theologen en musici werkten intensief samen om de islam langs de weg van muziek te verspreiden.	Amsterdams Andalusisch Orkest
34. Oorlog in Nieuw-West	Middels verschillende delen worden de oorlogsdagen in Nieuw-West verbeeld op de site	Het geheugen van Nieuw-West

NAAM PROJECT CULTUURPROJECTEN IN NIEUW WEST (PERIODE 2010-2016)

NAAM PROJECT	CULTUURPROJECTEN IN NIEUW WEST (PERIODE 2010-2016)	WEBSITE
35. Storytelling Festival	Op dit festival werd in 2015 migratieverhalen verteld door mensen die allemaal hun eigen reden hadden naar Nederland te komen.	Bureau Barel
36. Oummi	De monoloog Oumi (mijn moeder) van Nasrdin Dchar en geschreven door Maria Goos, gaat over het leven van Habiba, een Marokkaanse vrouw die vanuit Marokko in Steenberg terechtkwam. En over één van haar zonen die acteur werd: Nasrdin, die zich vaak ingeklemd voelt tussen loyaal zijn aan het land waar zijn wortels liggen (Marokko) en loyaal zijn aan het land waarin hij leeft (Nederland).	de Meervaart
37. Panna's & Akka's	Onder straatvoetballers telt niet wie je bent, maar wat je kunt. Je skills staan voorop. Nog veel meer dan je looks. Met panna's en met akka's verneder je je tegenstander.	imagineic.nl
38. Prik	Imagine IC heeft, in samenwerking met de Reinwardt Academie, een serie verkenningen over de theorie, praktijk en definitie van immaterieel erfgoed in een grootstedelijke omgeving in de vorm van studiedagen en exposities georganiseerd.	imagineic.nl
39. Pronkzucht	De missie van Pronkzucht is om een zo breed mogelijk publiek aan te spreken door laagdrempelige én inhoudelijke tentoonstellingen te ontwikkelen die universele thema's aansnijden. De tentoonstelling Salon/ Sala: Ontvangst in Arabische sferen was in april en mei 2014 te zien in de salon van het museum.	pronkzucht
40. Ramadan Festival	Jaarlijkse Ramadan Festival et Ramadanfestival heeft als doel om mensen van alle kleuren, geloven en rassen met elkaar samen te brengen.	Ramadan Festival
41. Saidi Orientalicious Amsterdam	Het internationale buikdansfestival Orientalicious strijkt in juni 2016 neer in de Amsterdamse Tolhuistuin. Internationale buikdanssterren verzorgen live optredens tijdens het festival maar er zijn ook workshops en een heuse bazaar met hapjes en mode.	Bellydance School Bellyssima
42. Three Artists Three Cities	Aerosolkunst/graffiti project dat plaatsvindt in Birmingham, Casablanca en Amsterdam De kunstenaars trachten door het gebruik van de kunst positieve veranderingen in de samenleving te creëren. Ze werken in een aantal van de armste en meest gemarginaliseerde wijken in deze steden	Bureau Barel
43. World Wide Nieuw West	Met World Wide Nieuw West wordt de Osdorper Ban op de wereldkaart gezet door er mondiale verhalen aan te koppelen. De filmportretten zijn gemaakt door verslaggevers van het VPRO-programma Metropolis.	World Wide Nieuw West
44. Ziezo Marokko	De doe-tentoonstelling ZieZo Marokko is te bezoeken vanaf 17 oktober 2015 t/m 4 maart 2018. Onderweg maak je kennis met Esmaa, Fatima, Nasrdin en Yousef. Zij laten je meemaken wat ze zelf ontdekt hebben in Marokko, het land van hun ouders	Tropeninstituut
45. Archiefdossier Comité Hulplijdende Chinezen	Amsterdams Comité Hulplijdende Chinezen 1935-1937	Gemeentearchief Amsterdam
46. Videoarchief Migrantentelevisie	Materiaal over migranten in de archieven van Algemene Secretarie, o.a. afdelingen Economische Zaken, Sociale Zaken en Volkshuisvesting, 1945-1970	Gemeentearchief Amsterdam

47. In Memoriam	Een interessante vorm van verwerving vond plaats via de tentoonstelling In Memoriam van het Stadsarchief Amsterdam in het voorjaar van 2012.216 De tentoonstelling was primair bedoeld als gedenkenis. Verzamelen was geen doelstelling maar er werd wel rekening gehouden met de mogelijkheid dat zij nieuw materiaal zou opleveren.	ingénieur d'étude chez Museum National d'Histoire Naturelle, Tatiana Benfoughal
48. Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie	Mijn God verzamelt en verbeeldt samen met vele jonge vertellers hun eigentijdse verhalen over geloof in zijn publieke praktijk én zijn private inspiratie. Het project biedt persoonlijke kennismakingen met diverse islamitische en christelijke overtuigingen en maatschappijvisies.	lsmpl.nl
49. Harira	Parkfestival met verhalen- en food Vrouwen verhalen van ver en dichtbij ; levensgeschiedenis van Amsterdamse vrouwen met Surinaamse,	Harira.nl
50. Haar Geschiedenis	Marokkaanse en Indische afkomst	Haargeschiedenis.nl

BIJLAGE IV BUSINESS MODEL CANVAS MUSEUM NIEUW-WEST

<p>Key Partners </p> <ul style="list-style-type: none"> •Stadsdeel Nieuw-West •Eventuele partners 	<p>Key Activities </p> <ul style="list-style-type: none"> •Cultuureducatie •Collectiebeheer •Exposities •Festivals 	<p>Value Propositions </p> <ul style="list-style-type: none"> •Cultureel erfgoed verankeren in de omgeving en teruggeven aan de bewoners •Bewoners bewust maken van diversiteit en geschiedenis Nieuw-West •Versterken cultuur-aanbod stadsdeel •Toegevoegde waarde voor de buurt en het stadsdeel 	<p>Customer Relationships </p> <ul style="list-style-type: none"> •Inspirerende band met bezoekers en bewoners •Ontmoetingsplek in de buurt 	<p>Customer Segments </p> <ul style="list-style-type: none"> •Buurtbewoners •Andere Amsterdammers •Geïnteresseerden van buitenaf •Toeristen •Cultuurliefhebbers
<p>Cost Structure </p> <ul style="list-style-type: none"> •Huur pand •Personeel •Budget en inkomsten •Verschaffen exposities •Onderhoud 		<p>Revenue Streams </p> <ul style="list-style-type: none"> •Inkomsten uit kaartverkoop •Subsidies •Sponsoren 		

